

Հրատարակիչ՝ ՅԱԿՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ

Կ Ա Մ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԱՅ ՓԵՍԱՑՈՒՆ

(ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 3 ԱՐԱՐ)

[ՊԵՆՆԱՆԿ]

Հ Ե Ղ Ի Ն Ա Կ

ԳՐԷՄ-ՍԻՄՈՆ

(Սիմոն Էմմեֆնեան)

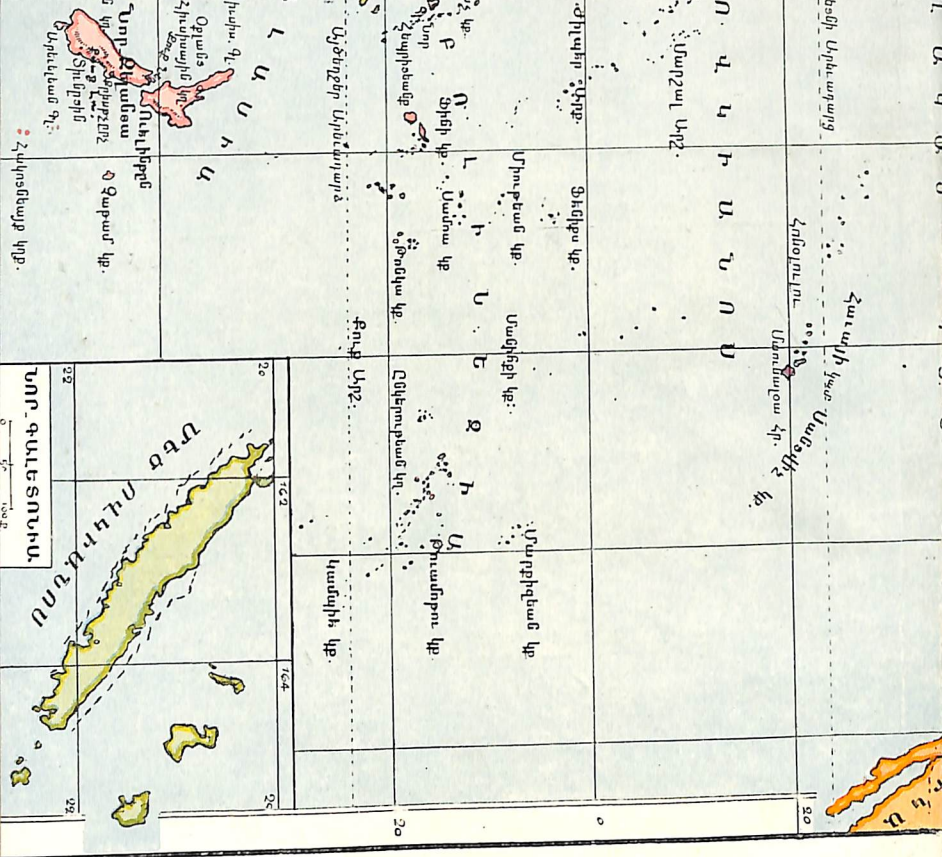

ՅԱԿՈՐ ԱՐՓԱՀԱՄԵԱՆ
ԳՐԱՎԱՃԱՌ-ԴՐԱՏԱՐԱԿ
Թերթերու Ժողովարար
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԱԼԻ ԲԵՇԻՏ ԷՏ.

Ե-817

Տպագր. Մ. ՍՈՒՐԵԱՆ

Էպոստոլոս փողոց, Թիւ 75
Կ. Պոլիս — 1920

Հրատարակիչ՝ ՅԵՄԻՐ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ

Կ Ա Մ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԱՅ ՓԵՍԱՅՈՒՆ

(ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 3 ԱՐԱՐ)

Հ Ե Ղ Ի Ն Ա Կ
ԳՐԷՄ-ՄԻՄՈՆ
(ՍԻՈՆԵ ԷԲԵԷԷԿԱՆ)

Տպագր. Մ. ՄԱՐԻՆԵԱՆ
Պապը Ս.Ի, Էպոստոլոս փողոց, Թիւ 75
Կ. Պոլիս — 1920

12053

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Տայի Կարապետ՝ Սամաթիացի ձկնորս 50 տար. Ա. Պենիտան	
Սարեն հանքով՝ կինը	45 » Տ. Լիսի
Անգիեն՝ աղջիկը (ֆոլեմական)	19 » Ա. Նեկենեան
Օգսեն՝ ձկնորս ընկերը	25 » Գրեմ-Սիմոն
Ժիրայր՝ Ամերիկահայ փեսացու	30 » Կավրոզ

Տեսարանը կ'անցնի Սամաթիոյ մեջ

Առաջին անգամ ներկայացուած Բերայի Սերիկի
բասրոնիկ մեջ:

ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ

Կ Ա Մ

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ՓԵՍԱՑՈՒՆ

(ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 3 ԱՐԱՐ)

Ա. ԱՐԱՐՈՒԱՏ

(Տեսարանը կը ներկայացնէ պարզ սենեակ մը, մարուր, խորը դուռ, աջ ծախ դռներ, գետինը սեփիր, սեղան եւ այլն. վարս-գորբը բացուած միջոցին Սարեն հանքով սեփիրին վրայ ծալապատիկ գլուխը եղանակ, աչքին անոց, թուղթ կը բանայ, միեւնոյն ատեն սիկար կը ծխէ):

Ա. Տեսարան

ՍԱԹԷՆ

Սարեն (ուրի ուշով քուրքերուն նայելով).— Վախ եւ վրոճ, վախ, մախարմա քէտէր մը ունի, հէ՛մ ա սէ-պէպը սա սարբոյի վրայի մարդն է. քէօքնա հէմէն, նայէ մախարմա ի'նչտար մէրաքի մէջ է, (կը նայի) թօհաֆ պան, բէք թօհաֆ, էրկուքին ա խելքը մէկ, սիրտեր-նին մէկ, խօրաթանին մէկ. պսակ կ'իյնայ կոր, իրարու ետեւիս պիտի ընեն. մեղա՛յ՝ մեղա՛յ, սօնը խեր է. մո-ղի նամակ մը կայ, հէ՛մ ինքն ա ճամբայ կ'ընէ կոր, քա չօճուխս կուգայ կոր. էս աստար ա խտակ թուղթ հիշ չէի պացած. կուգայ կոր, արթըն հասրէթին չեմ տրամանար, 8 տարի է քիմ էրէսը չեմ տեսած, ով կիտէ քանի լեզու կը խօսիմէ. ախ եւ վրոճ, ախ, կայնէ մէյ մը տահա քովես խարբը մը անդին չեմ խրկեր:

Բ. Տեսարան

ՍԱԹԷՆ, ԿԱՐԱՊԵՏ

Կարապետ (դուռէն).— Սառմ աման Սաթէնտէն, Սաթէնտէն, պիր կէօմէք եւրօրրմըլըմ բէնկի սօլմադ սաթէնտէն:

Սարգեն.— Մարդս եկաւ, նորէն Սաթէն տէյի մանի
զ'ըսէ կոր, քէյֆլի է, քէյֆլի է ամա քէօֆթիւն է... :

Կարապետ (մեկ ձեռքը սալաքա, միւսն ալ նամակ
մը).— Սաթէն, ի՞նչ է ան. նորէն ֆալ. սա հիշէթի
պիշիմը Յուլուխուլէի չինկեանէ ֆալճիներէն հիշ ֆարդ
չունի, նայէ, նայէ :

Սարգեն.— Մեծապէս չնորմակալ էմ, բէք աղուոր
մարդու ըլմանցուցիր, անոր համար քիմ սէվտայիդ դօ-
րէն 4 անգամ ինքզինքդ զարնելու էլար. մի՞տքդ է՝
խախմէին առջեւէն անցած վախիթս, ծառքիդ խախմէի
ֆիլճանը լստոսի պիտուած կէմիի մը պէս կը տողար...

Կարապետ.— Տակի թէլվէն չալխալամիշ կ'ընէի տէ-
քեդի անանկ կուգար քիմ կէօյա քի քու սէպէպովդ կը
տողաղամ... :

Սարգեն.— Հա՛ հա, ինքեար ըրէ, նանքէօրներ,
դուք էրիկմարդ չէ՞ք մի, պիւթիւննիդ ա ճանաղար էք :

Կարապետ.— Նէֆէս առ, տուք ա կնիկ չէ՞ք մի,
այլայով՝ սիւրիւյով՝ քէօքով՝ տալով... հայտէ չըսեմ,
թող Կարապետը եռթխունմիշ ըլլայ. էս քու ի՞նչ մալ
ըլլալդ աղէկ կիտէմ, մոռցա՞ր քա գիշերները ծուկի կա-
ցած վախիտս քեդի պէս 45 հատ էրկան խնդի հետ
ծովուն քէնարը կ'իջնայիր տէ, տուն տա չաթլախ ծա-
նովդ «Քանարեամ, էլլէր սարըյօր սէնի» կը կանչէիր...

Սարգեն.— Հէլպէթտէ պիտի կանչէի, մահալլէին մէջը
աղջիկ չէիր ձգած, ամէնուն վրայ ա մանիներ կ'ըսէիր :

Կարապետ.— Հէյ կիտի կէնճիք հէյ... հայտէ նորէն
եարաներս մը պանար. քա Կարապետը Սամաթիայի մէջ
մէկ հատ էր, կիւճը խուվէթը տեղը, խօթաթան ըսես՝
հաքէզա, պատիւի կալով քսէ նայեմ 58 տարեկան մարդ
էմ, մինչեւ աս օր իմ նամուսիս համար պան մը իմա-
ցած էս... հայտէ ինձի դուրցնել մի տար... :

Սարգեն (կակուղնալով).— Քա չէ, եանիա քի լե-

դուս կը պապանձի. նորէն սինիլներդ օտք մի հաներ.
քա կայնէ, աղէկ միտքս ինկաւ, մարդ, հիշ չի հար-
ցունե՞ս, թուղթը աղջկանս համար պացի, խըյախ ին-
կաւ, նամակ մը պիտի առնենք, հէմ ալ բէք թէլ,
բէք, ինքը հոս կուգայ կոր...

Կարապետ.— Նամակը առի... նա հոս է... :

Սարգեն.— Խուրպան ըլլամ, թէվէքէլլի չէ քի թուղթ
նետող Սաթէն տէյի նամ հանած էմ... տուր նայիմ,
հոտուրտամ... (հոսոսելով) հոտիդ մեռնիմ, վարդ կը
հոտի կոր... :

Կարապետ.— Նէվազիլ էղէր էս տէ քիթդ հոտ չառ-
ներ կոր, նամակը վարդ չէ սալամուրա կը հոտի կոր,
ծառքէս ուսկումբի թուրչուսիին ֆըլին ինկաւ... :

Սարգեն.— Քա ինչեր տուրս կուտաս, պաց տէ կար-
դայ նայինք... :

Կարապետ.— Պիտի պանամ ամմա, անդիի նամակ-
ներուն պէս պան մըն ա չպիտի հանկնանք :

Սարգեն.— Տուն կարդայ, էս կը հասկնամ, (զիրին
նայելով) ծառքիդ մատները սիրեմ, կիտես քի օյա
պաներ է թուղթին վրայ... :

Կարապետ.— Կայնէ նայիմ տէ մէջէն էլլանք (կը
կարդայ). «Սիրելի ծնողք իմ, ներկայ րոպէիս, ուր իմ
սին երազներս թոխչք կ'առնեն դէպի անհունութիւնը»,
Դուն պան մը հասկցա՞ր, էս տահա ինչ էմ նէ ան էմ.
«Բերկրալի աւետիսը կ'ուղարկեմ ձեզ այս երկտողովս :»

Սարգեն.— Քա կայնէ, պիշիմի կարդայ, ժախտըմս
պաներ մը կը հասկցունէ կոր, Բերկրուհին իլէն Աւե-
տիսը պաներ մը էղէր էն... :

Կարապետ.— Սապը ըրէ, ո՞նց նայինք. «Այս երկ-
տողովս, որ վարժարանը իւր սրբազան պարտքը կա-
տարելով,»

Սարգեն.— Տեսա՞ր մի դործը, սրբազանին ալ պարտք
ունի էղէր :

Կարապետ.— «Մեզ կը նետէ կեանքի պայքարին մէջ, ուր մարդ արարածը՝ Բէք թօհաֆ, առ աղջկան նամակներէն հիշ պան մը չեմ հասկցած մինչև աս օր...»

Սարգիս.— Կեցի տէ հասկցունեմ. իմին պուրուշաթովս Բերկրուհին իլէն Աւետիսը պաներ մը եղեր էն։ Սրբազանին պարտք ըրեր էն տէ, ան ա կալիպա սօխան նետեր է էրկուքը մէկ։

Կարապետ.— Աղէկ ամմա ասկէ մեզի ինչ, նէ հալ իտէ, կարդանք... «Ուր մարդ արարածը մինչև իւր հոգեղարքի բոլէն բնութեան խիստ օրէնքներուն զօր կը դառնայ...»

Սարգիս.— Տեսար մի նորէն ըսածս է, ատ էրկուքը կալիպա մեռած ատեններն օրէնքներն փոխեր էն տէ սրբազանն ալ հախ տիրի կ'ուզէ կոր, պարտքերնին չեն տուեր։

Կարապետ.— Կալիպա ատ պարտքը մեր գլուխը պիտի բաթտուի, ինծի անանկ կուգայ կոր. (կարդալով) «Ահա ես ալ այդ լէգէոնին մէջ պիտի նետուիմ, պիտի ընդդրկեմ այդ կեանքը ուր ճակատագիրը պիտի ցուցադրէ, զիս ձեր մօտը պիտի տեսնէք և երազները պիտի փոխուին իրականութեան։ Ողջագութեան ձեզ՝ Անգիւնէ» եւ փառք յաւիտեանս յաւիտենից ամէն։

Սարգիս.— Դէշ էրազ մը տեսեր է, վաղը խնդրակատարին մօմ մը վառեմ տէ բարին ընէ։

Կարապետ.— Մօմ բարա տալէն հալ չըմնաց վրաս... մենք նիյէթ տէյի կուտանք կոր՝ անդին տուններ կը տընկեն կոր, կէնէ ժամը էրսուն օսկի պաց մը ունի։

Սարգիս.— Էս պացը կօցը չիյտեմ, նորէն ինծի մէխքը մը խօթէր, հիմա սա նամակին ճարը նայինք։

Կարապետ.— Աղէկ ամմա պան մը չհասկցանք քի ճարը նայինք, Աւետիսին, Գիրգորին, Սրբազանին վրայ է դործը, ով օրէնքը փոխեր է նէ թող ան մտմտայ...

Սարգիս.— Անգիւնէիս համար ամէն պան ընելու հաղոր էմ։

Կարապետ.— Հէլպէթտէ հաղոր էս, տիւմէնտէ Կարապետ տուրուջօր, 8 տարի աս քէօլէդ ծունին բուքին պաներ է տէ բօսթայով Ստարաղարի Ամերիքալըներուն դրպօցը զրկեր է. տուն ինչ էս ըրեր, օրը հարուր անգամ, եաւրուս, մախսըմս, հոգիս ըսեր էս։

Սարգիս.— Հիմա կայնէ տուն տեսնաս պիտի, նայէ տուրին չախալսը վար պիտի ինայ, ուզող ուզողի պիտի ըլլայ, հիմակունէ մէկ քանիներ հաղորդորեր էն ամմա էս չիմանալու կուգամ կոր։

Կարապետ.— Խըսմէթը ինչ է նէ ան թող ըլլայ, էս աստարը ըրի, պարտք մը տահա ունիմ, ան ալ կ'ընեմ, զաթէն մէկ օտքս չուխաւն է, մարդուն նամուսուն կըսնալու է։

Սարգիս.— Դա կայնէ նամուսու ըսիր տէ միտքս էկաւ. էրէկ քէօսէլէճի Արշակը ճամբան ինծի տեսաւ, մօտեցաւ ծառքս պազաւ, խըյախ բօլօթիքա մը, պաներ մը ըսել կ'ուզէր կոր ամա չկրցաւ ձօթը կըսնալ, կէշ ալայ չէ, հէմ ալ թաղական է...։

Կարապետ.— Սիֆթահ... ատամ աման... պիզ վէրէլիմ բարալարը, քօ ենսին օ թաղական...

Սարգիս.— Հայտէ նորէն մանիի մի պաչլայէր... զաթէն խապահաթը իմ քովս է քիմ քեղի աս պիչիմ պաները կ'ըսեմ...։

Կարապետ.— Ծօ՛ չունուն եէտիի նանէյէ պազ. ինծի չըսես տէ պախալ Գոսթիին պիտի ըսես. չիյտեմ ամմա կալիպա աղջկան պապան էս էմ...։

Սարգիս.— Էյ սուս, քեղի տուն չես ըսող չկայ. ըսել աւազա սա է քի աղջիկ գաւկին ապագան մարերը կը մտմտան...

Կարապետ.— Աստուծոյ համար. հիշ ըսելիք չկայ,

էկէր ապագան քու ծառքդ է նէ վայ կէլմիշ քըզըն պաշընաւ ինծի նայէ, օրթախս կիտես ա՛ էսնաֆին մէջ մէկ հատ, հէմ ալ պատիւը տեղըւս օրուան օրս պալըթաւնէյին մէջ Օգսէն բէրլ տէր նամ հանած է. էս իրեն պան մը չեմ ըսած ամմա, նայինք մէյմը աղջիկը տեսնայ հաւնի նէ ինծի համար անկէ աղէկը չկայ...

Սաքեն.— Էս մինակ մէկ պանէ կը վախնամ, թուղթս անանկ ցուցուց քի աղջիկը պաներ մը ունի, սարը իմսի մարդ մըն էր, իմ թուղթս հիչ սուտ չըսեր...

Կարապէտ.— Բիչ մը տահա ըսէ տէ թուղթերդ օւ ճախին տիպը կըսնաս...

Սաքեն.— Հասկցայ, նորէն խրո ընելիք մարդ կը փնտռես կոր, էկած վախիթդ Սաթէն անէյի մանի կ'ըսէիր կոր, օտայէն ներս մտար չմտար տարձար. զաթէն նոր չէ քիմ աս պիչիմներդ կը տեսնամ կոր, կիտեմ ատ չորնալիք կնկան պիւլիւն է քիմ քու վրադ հիւքմ կ'ընէ կոր. կայնէ միտքս իքէն վաղը Իպրաքսէյին չօճուիլը պերեմ տէ էշիկին վրայ պզտիկ ճուր մը թափել տամ...

Կարապէտ.— Ինտոր... տունը տեղը կրնաս կօզ հօտեցնել:

Սաքեն.— Ձիյտէմ ամմա կիտնալս ատ պանը ինէ կը հարցունեն... (սեւեթով սալաքան կ'առնէ դուրս կ'ելլէ ւրսնեղած):

Գ. Տեսարան

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԻՆԱԿ

Կարապէտ (ծաղրը քնելով).— Ձիյտէմ ամմա կիտնալս ատ պանը ինէ կը հարցունեն: Հէլպէթտէ քէնէ պիտի հարցունեն, զաթէն ինչ պան կնիկներէն չեն հարցուներ քի. անանկ տարիի մը հասանք քի էրիկ մարդիկ ճուրերնին քաշեցին, կնիկներն ալ պօլ ճուր թող տուին: Ինէ կը հարցունեն, ինէ կը հարցունեն ամմա,

դըսոցին, վրային կլոխին բարաները Կարապետէն հարցունցին, հիմա ա կուգայ կոր, նայինք ինչ տօխումսը էղած է (սիկարը ծխելով): Հէյ կիտի Կարապետ հէյ, իշտէ աշխարքը աս է, ամէն պան պօլ է, ամէն պան սուտ է, իրաւ պան մը կանէ ան ա չուխուրը լեցունելն է... պօլ է պօլ, էս աստարը կիտէմ. ի՞նչ էղաւ տէ նայինք, 25 տարի է կարգած էմ, 25 տարի է քի տէրտէրս շատցած էն. հէյ կիտի պէքեարլըք, վարսատա եօքսատա պէքեարլըք, հարցունող չունիս, փնտռող չունիս, խառնուող չունիս, ներտէ ազլամ օրտա սապահ: Կարգուեցար մի, ըր՛, ատ պանը կարգուածներուն հարցնելու է: Աս աշխրքիս վրայ մէյ մը կարգուողը բիւշման, մէյ մըն ա չկարգուողը. ազգը չէնցունենք ըսինք կարգուեցանք, Աստուծոյ տուածէն մէկ հատ աղջիկ ունեցանք, 19 տարեկան է, շախա մախա 35-40 օրս կը քաշէ, ծանրութիւնովը օսկի բարա խարճած էմ, տահա եա էրթալիքէն մատա, հիմակուհիմայ անկէ խեր մը չտեսանք. կրած նամակներուն կալով «Սիրելի Մնողը իմ»էն պաշխա պան կը հասկնամ կոր նէ արապ ըլլամ. աս ալ սօն մօտա է, ատ պիչիմ պիտի դրես, խօրաթես պիտի քիմ մարդ պան մը չհասկնայ. հայերէն չէ, աւետարան թամ քէնտիսինէ իտէ, դըպոցին սօն օրերն է, աւոր վաղը կուգայ, 8 տարի է քիմ էրէսը չեմ տեսած. չիտակը Սաթէնն ա հախ ունի, հախ ունի կիտեմ, անոր հախը ինքեար ընող չկայ, ամմա էս ա հախ ունիմ, ան ա հախ ունի, աղջիկն ա հախ ունի, ամէնէն շատ հախ ունեցողն ա պէրէքէթին խուրպան էղած ծովն է քի մեղի նամուսոյիս աս օրը հասցուց...

Գ. Տեսարան

ԿԱՐԱՊԵՏ, ՄԻՐԻԿ

Օգսէն (դուրսէն).— Մարիկ, Կարապետ տային հո՞ն է:

Կարապետ.— Օգտէն է, հիսապը տալու եկած է... :
Սաքեհ (դուրսէն).— Հա եպփրում, օտան է, ներս
անցիր, ետպաննի մարդ չկայ :

Օգսեհ (զայլով).— Բարի լոյս Կարապետ տայի :

Կարապետ.— Ասածու բարին օղլում, նստէ, սի-
կարա մը չինէ... : Սաթէն էրկու հատ խաղվէ էփէ-
մալ մնաց, աս օրուան ծուկերէն կը վախնալի կոր :

Օգսեհ.— Պէտէքէթը մէջն է Կարապետ տայի, թապլա-
յին կլոխը էս կէցայ, էկողը մեր ծուկերուն փակաւ-
քիչ մնաց քի Գառնիկին հետ օրէնք մը պիտի հա-
նէինք... :

Կարապետ.— Ինչո՞ւ... ատ ա մի պաշլայեց Սա-
մաթիային հաժայէն կէշ ըլլալ, Կարապետին թռնախին
չգալին, էս աստաք կիտէմ, թօղօվը տիւմանովը աս գե-
ղէն կ'երթայ :

Օգսեհ.— Էս պղտիկ դաս մը տուի, կիտես ա թա-
պիլաթս, աչքս տարցաւ, 400նոց տիրէմը պոնելուս պէս
մէջկի օսկորին փակցուցի... :

Կարապետ.— Աճէլէ ըրեր էս, ինչ տար ըլլայ նէ
հայ է, մէր էսկաֆէն է... օտխաթ մնալու ըլլայ նէ
նորէն մինք պիտի նայինք :

Օգսեհ.— Հասկցայ ամմա, Կարապետ տայի անանկ
պան մը ըսաւ քի, տուն իմ տեղս ըլլայիր նէ տիրէմը
չէ, թապլան խաֆային կ'անցունէիր :

Կարապետ.— Պապայիտութիւնը կը սիրեմ ամմա,
ճօթը մեղի տպչելու չէ, ատ տիրէմը անոր նետել չեմ
ըսեր, հիւանդանոցին ճամբրուն նետել ըսել է :

Օգսեհ.— Ինչ, էս հիւանդանոցին հետ դործ չունիմ :

Կարապետ.— Գործ չունիս ամա Գառնիկը սախաթ
մնար նէ չիտակ հիւանդանոցն էր, դիրա պէքեար մար-
դուն մէկն է... էրթալիք պաշլա տեղ չունի... :

Օգսեհ.— Հախ ունիս. Կարապետ տայի, էս ատ
տեղը չմտաղի... :

Կարապետ.— Ինչ է նէ, մէյ մըն ա պաղ արունով
դործ տեսիր, չօճուխներուն հախը տուիք :

Օգսեհ.— Տուի, մէճիտիլէ մըն ա բախիի փարա
նետեցի, ամնքն ա նամուսլու տղաքներ էին :

Կարապետ.— Օղլում, մեր գեղէն արունը փիս
մարդ չելլար :

Օգսեհ.— Աղէկ ամա, Կարապետ տայի, մնք մեր
մարդոց ծառքը չենք ճանչնար :

Կարապետ.— Ինչէն օղլում :

Օգսեհ.— Ինչէն պիտի ըլլայ, սէրիի փանթալօնը
պաաիւ չունի աստեղ, եախա կրավաթ կ'ուզեն կոր :

Կարապետ.— Ինչ, ատ քարը որի է, Օգսէն,
տուն կիտես քի էս անանկ պան չեմ պոներ, պացուէ, մը'
քաշուիր... :

Օգսեհ.— Ըսե՞մ, Կարապետ տայի, կիտես քի իմին
ներսնիրս լեզուս է, էս անանկ կոց պան չունիմ :

Կարապետ.— Կիտեմ օղլում, ըսէ. (մեկուսի) աղ-
ջկան վրայ պիտի ըլլայ, էս չպացուած ան կը պացուի կոր :

Օգսեհ.— Ինքզինքս մէթ ընել չեմ ուզեր, տուն ինծի
աղէկ կը ճանչնաս, 4 տարի է օրթախը էմ, հալս վա-
խիթս կիտես, էսնաֆին մէջ տեղ ունիմ, ժամուն ա
թուլուժային բէիզն էմ... :

Կարապետ.— Աստուած չանդ աւելցունէ :

Օգսեհ.— Պէքեար էմ, մարդ մարդասանք չունիմ,
մարս 2 տարի է քիմ հողին տուի, կ'ուզեմ քի էս ա...

Կարապետ.— Է՞, կ'ուզես քի տո՞ւն ա...

Օգսեհ.— Կ'ուզեմ քի էս ա ինծի կէօրէ ետվա մը
ունենամ, էիթիյարութեանս ետպաննի ծառքի միւս-
թաճ չըլլամ, վաստակս պէտքի տեղը խարճեմ, Օգսէն
անունը չապցունեմ. վէլհասը կ'ուզեմ շնորհքով, աչքը
չպացուած աղջկան օր հետ կարգուիլ :

Կարապետ.— Աղէկ ա, քեզի ո՞վ աղջիկ չի տար,

ուզէ աղաս, էս ա կնկահարդ կ'ըլլամ, հա, նայէ պաշխա պան ա կայ նէ անոր ա ճարը կը նայինք, Սաթէնը կը խաւերենք աղջիկը կ'ուզենք. ո՞ր է առ հարսը, հեռու է:

Օգսէն. — Հեռու չէ, հէմ ալ Սաթէն հանըմը զրկել պէտք չէ Կարապետ տայի, ատ ընտանիքը ծեր ընտանիքն է, աղջիկն ա ծեր աղջիկն է:

Կարապետ (մէկ երկու անգամ կը հագայ). — Աղէկ օղլում ամմա, աղջիկը չտեսած ինտո՞ր կ'ուզես:

Օգսէն. — Աղջիկդ ինչ քիմ ա ըլլայ, քէօր ըլլայ թօփալ ըլլայ՝ մախպուլս է, մինակ քի քու աղջիկդ ըլլայ:

Կարապետ. — Աս պանիմ չիւպհէ չունիմ, աղջիկը իմ աղջիկս է, մինակ քի Սաթէնն ա աղջկան մարն է, ա-նոր ա պէտք է հարցնել, կը հասկնամ օղլում:

Օգսէն. — Հարցուր, մարիկը չէ չպիտի ըսէ, ինծի զաւկի պէս կը սիրէ. վատկածնիս արուն կը պերենք, քիչ շատ իրարու լեզուէ կը հասկնանք, թապիյաթնիս իրարու ուշոյուն:

Կարապետ. — Մենք իրարու լեզուէ կը հասկնանք ամմա, Անգինէին լեզուէն դօր պիտի քաշենք, նամակ-ները հասկնալու համար մարը ֆալ կը նետէ կօր քի մէջէն էլլանք...:

Օգսէն. — Հող մ'ընեք, բէք խօլայ է, մեր լեզուն կը հասկցնեմ անոր...:

Ե. Տեսարան

ՆՈՅՆՔ, ՍԱԹԷՆ

Սաթէն (իբար անցած ներս գալով). — Քա ինչ նըստեր էք, խուրպան ըլլամ, թուղթա նոխթան նոխթային էլաւ, Անգինէս էկէր է, ճանչուորները աղջիկս ապօքա ըրեր էն, չեն ձգեր կօր քիմ արուն կայ, ժամկոյը միւթ-տէն պերաւ, հայտէ էլէք էրթանք արուն պերենք: Կայնէ չէյրէք մը տուր քի ժամկոցին տամ... տաանը առջեւ կը պէքլէյէ կօր...:

Կարապետ. — Սոխախէն տալ պաշխայեցինք, իներ է... (կուսայ):

Սաթէն. — Հայտէ էրէրա, ծառքը չանթա ունի, ինչ ունի, էլէք քի ծառքէն առնենք. Օգսէն տղաս, տուն ա էկու եարտըմ րբէ, Կարապետին կիւճը պէլքի չօգտեր:

Օգսէն. — Կլխուս վրայ մարիկ, էրթանք, արապա մը ելւք ունենայ նէ նորէն կը պերենք, թայֆաներս օղջ ըլլան (կերքան):

Զ. Տեսարան

ԱՆԳԻՆԷ

Անգինէ (դպրոցական զգեսով, ձեռքը պառլ, շուա-րած չորս կողմը կը նայի). — Ահա իմ հայրական բոյնս, հոս ուր ծնած եմ, ութը տարուան բացակայու-թենէ մը վերջ ոչինչ չէ փոխուած, ահա այն տեղը ուր մայրս ծաղկապատիկ նստած կամ կարելու զրաղած էր և կամ թուղթ կը բանար, հոս հայրս յոգնած սիկարը կը ծխէր, հոս ես աստ անդ կը վազվզէի... Օհ, ինչ անուշ յիշատակներ. արժմ նոր կեանքի պիտի սկսինք, նախ պէտք է հիմնովին փոխել տան կարգ ու սարքը, փերայը երեսը դայ, ինքզինքը եւրոպական ճաշակով կահաւորուած այս սենեակին մէջ պէտք է հիւրընկալել: Ամիսէ մը անպայման հոս պիտի դայ, Ամերիկա իւր ծնողքին մօտ գնաց, վերադարձին խոտաացաւ պաշ-տօնապէս ծնողքէն ձեռքսփնդրելու. խեղճ փերայ, շատ գէշ դադափար մը ունի Պոլսեցիներուս վրայ, այնպէ-կը կարծէ թէ Պոլսոյ մէջ եղած հարսանեկան արարողու-թիւնները անպատճառ ոճիրներով կը վերջանան, իբր թէ հրսախուժեք հարսնեւորներուն վրայ յարձակելով անոնց դժարեղէնները կը յափշտակեն, հարսը լեռ կը հանեն, իսկ փեսան տեղն ու տեղը սրախովսող կ'ը-նեն: Խեղճը շատ կը վախնար Պոլիս գալէ, արդէն Ամերիկայէն ուղղակի Ատտրդաարի վարժարանը եկած էր

ուսուցչական պաշտօնով, 3 տարի շարունակ դպրոցէն դուրս քայլ մը չէ առած. դէնքը մինչեւ որ համոզեցի բաւական նեղութիւն քաշեցի. ան իմ իտեալս է, լուրջ, հեզահամբոյր, գիտուն և պարկեշտ. ես հոգւով իրեն կապուած եմ, առանց անոր չգիտի կարողանամ ագրիլ, ո՞չ այս մէկ ամիսը ինչպէ՞ս պիտի անցունեմ, նախ հարկ է մայրս պատրաստել, ան եթէ հաւանութիւնը տայ, հայրս ինքնին տեղի կուտայ... (աջ կողմը նստելով) բայց անոնք ռէր են, ճամբան բաւական ժամանակ կորսնցուցի զբացիներու հարցումներուն պատասխանելու համար, խօսած ժամանակս բերանարաց միտ կը դնէին խօսքերուս, պատասխաններս ուրիշ կերպով կը մեկնէին, կարծէք թէ խօսածս հայերէն չէ, շատ զարմանալի, հոս ամէն բան ինծի զարմանք կը պատճառէ:

Է. Տեսարան

ՆՈՅՆ, ՍՍԹԷՆ, ԿՍՄԱՊԵՏ ԵՒ ՕԳՍԷՆ

Սարգեն.— Քա հոս է եւալրուս, էկեր է, մենք ա սօխախը քեզի կը փնտռենք կոր, էկու եւալրուս, խուրպան ըլլամ, պոյիդ պոսիդ մեռնիմ, քա խօսխօճաման աղջիկ եղէր է (կը համբուրէ) նստէ խուղիս, Ատաւրազարէն հոս արապային մէջը օսկորներդ հէլպէթատէ խուրթոխաշ էղան:

Կարապետ.— Սաթէն սաչմաւամիշ մ'ըներ, հիշ Ատաւրազարէն հոս արապայով կուգացուի:

Անգիմե.— Վարժարանէն մինչեւ կայարան երկձի կառք մը վարձեցի, առաջին կարգի շոգեկառքի տոմսակ մը առի, Հայտար Փաշայի նաւամատոյցէն շոգեկառքով Պոլիս անցայ, գոյքերս բեռատկիրի մը տալով Սիրքէճիէն շոգեկառքով ուղղակի հոս հասայ...

Կարապետ (Օգսէնին).— Ատաւր լախըբարդէն 4 պան հասկցայ, Հայտար Փաշան, Պոլիսը, Սիրքէճին, հոս...

Սարգեն.— Խօրաթէ աղջիկս, խօրաթէ, ծանիդ խուրպան ըլլամ, պիւլպիւլ, պիւլպիւլ. քա Օգսէնը բրազանդի չընէ՞ք:

Կարապետ.— Մեզի նէֆէս չձգեցիր. քի ճանչցունենք, Անդինէ առ տեսած տէլիխանլըգ օրթախտ է, 4 տարի է քի մէկտեղ գործ կ'ընենք: Օգսէն ժամուն ալ թուլումպային բէիզն է:

Անգիմե.— Զափաղանց ուրախ եմ, պարոն Օգսէն որ հայրս ձեզ նման անաչառ ընկերոջ մը հանդիպած ց (խոնարհուրիս կ'ընէ):

Օգսէն.— Օրիորդ, մենք մինչեւ հիմա նամուսոյնիս ապրած էնք, տէտէներնուս ի'նչ քիմ տեսած էնք նէ անանկ կ'երթանք:

Կարապետ.— Տէտէն ամբրաներու խըզմէթ ըրած է. նամուսը ամէն պանէ վեր է աշխըքիս վրայ:

Սարգեն.— Անդինէ, խուլիս, հայտէ հանուէ տէ բա-հաթնաս, հէլպէթատէ փորդ անօթի է, սըխտորլու թէ-րաթօրլու փաթլիճան տապկեր էմ, իշթանլը մը կեր...

Անգիմե.— Շնորհակալ եմ մայր, ստամոքսս անհանգիստ է, չեմ կարող այդպիսի ճաշ մը ընել, ինծի երկու հատ ալա քօք հաւկիթ կը բաւէ...

Կարապետ.— Սաթէն, հախ ունի աղջիկը, ատուն չապուրի խօյիճէ ճածիկ մը չընէ տէ թիրիթ ընէ:

Սարգեն.— Քա ցնդեր էս ինչ է, չօճուխը ըսվա-մոքս կ'ըսէ կոր. էրկու հատ հաւկիթ առ տէ խաշենք:

Կարապետ.— Աս տաք հաւալային հաւկիթ կ'ուտուի, տիրի տիրի սըթմա պիտի ըլլայ:

Անգիմե.— Խնդրեմ հայր, դուք անհոգ եղէք, ես բօթիկէ մը աւելի լաւ դիտեմ խնամք տանիլ իմ առողթեանս:

Կարապետ.— Հէլպէթ աղջիկս, ըսածդ չիտակ է, բօշկի հետ գործ ունենալը հիշ քէսէիս չիգար. (Օգսէ-

նին) Օգոստին, օղլում, առ սա իբրիկը տէ Ծ հատ հաւ-
կիթ առ քեօշէի պախալէն. թաղէներէն թող զատէ:

Սարքեն.— Օգոստին ինչո՞ւ կը խաւրես կոր, տուն
կնա տէ, պաշխա պան մըն ա պէտք է նէ առ:

Օգոստին.— Հող չէ մարիկ, էս զաթէն պիտի էրթամ,
օրիորդ Անգլինէն ա բահաթնայ, մնաք բարով, օրիորդ:

Անգլինէ.— Ուրախ եմ:

Օգոստին.— Տուր ծառքդ պաղնեմ, մարիկ, աշկը լուս
ըլլայ:

Սարքեն.— Ապրիս աղաս, տարօրը ամէնուն կլօխը:

Օգոստին.— Կ'երթամ կոր Կարապետ տայի, (կախալ)
ըսածս չմոռնաս, խօսքս խօսք է, մէկ շապիկ մը, պաշ-
խա պան չեմ ուզեր, ճէ՛նէ՛ղն ա, հարմնիքն ա, ամէն
պան իմ վրաս. խօսքէն տարձողը նամէրտ, հասկցա՞ր
Կարապետ տայի:

Կարապետ.— Հասկցայ օղլում, քու ըսածներդ ա-
մէն մարդու հասկնալիք պաներ էն. մէսէլէն աղջկանը
լեզուն հասկնալն է, կնա նայինք. պալըխանէն իչիւր տէ
նայէ վաղուան համար մալ առ, էս չպիտի կրնամ իջնալ:

Օգոստին.— Տուն հող մ'ըներ, էս գործիս մուխայէթ
կ'ըլլամ, ասկէ ետքը գործը իմ վրաս ձգէ... մնաք բա-
րով (դուրս կ'ելի):

Բ. Յեսարան

ՆՈՅՆՔ ԱՌԱՆՅ ՕԳՍԷՆԻ

Կարապետ.— Միւճէֆէր է սա աղան, միւճէֆէր.
(Անկուսի) ինտոր պաշլայէմ չիյոէմ, մէկէն ի մէկ խարթ
պիտի փախի...

Սարքեն.— Խախ ունի հարդ, աննման աղայ է, սիրտ
մը ունի քի էլմաս. 4 տարի է քիմ օրթախ էն՝ իրարու
խարնախտի մը ըսած չեն...

Անգլինէ.— Իրաւունք ունիք այդպէս արտայայտուե-

լու պարօն Յոսէֆին մասին, խնդիր չէ թէ անուս է,
բայց խօսքերէն և աշքերուն արտայայտութենէն ան-
կեղծ և ազնիւ երիտասարդ մը ըլլալը հասկցայ:

Կարապետ.— Տուն առ պաները հասկցեր էս ամա,
էս քու լախըրորներէդ պան մը չեմ հասկնար կոր, ա՞յ
կ'ընես աղջիկս, խապիլը կայ իքէն մեր լեզուէն խօ-
րաթէ տէ իրար հասկնանք:

Սարքեն.— Բա վախ մեխքիս, մախարմիս խօրաթան
ի՞նչ ունի քի չես հասկնար կոր:

Կարապետ.— Ո՞ր պանա քէօր տէյէն քէնտի պա-
տէմ կէզլիլ օլա, տուն պան մը հասկցած ունի՞ս:

Անգլինէ.— Սիրելի ծնողք իմ, կ'աղաչեմ, փուճ
խնդիրներու համար զիրար մի՛ վիրաւորէք:

Սարքեն.— Ձէ եամբում, չէ, քեզի բիճի պէս օր-
թան չպիտի ձգեմ. (Երկանը) տեսա՞ր, ըրած լախըրոր-
ներդ չօճուխին սիրտին ապաւ տէ աճապա բիճ էմ
կ'ըսէ կոր...:

Կարապետ.— Էս ծեղի պան մը ըսեմ, կալիպա շա-
լաթ մը չքշած էս ա, տուն ա, ան ա սարթմիչ
պիտի ընենք...:

Սարքեն.— Սատանին անկաճը ծալի, վրաս բարի
հեմ ա ինչո՞ւ սարթմիչ պիտի ընենք էղեր, պաց բա
տէ հասկնանք:

Կարապետ.— Հող մ'ըներ, էս պաց կ'ըսեմ, Անգլի-
նէն է քիմ չհասկցած պաներնիս կ'ըսէ...:

Սարքեն.— Հասկցայ, նորէն ան մէջը մը խառներ,
սէպէպը ըսէ...:

Կարապետ.— Սէպէպը սա է քի մենք, իրար չենք
հասկնար կոր, աղջիկը պան մը կ'ըսէ կոր, առ ա
չմոռնամ ըսելու քի, ըսած պանը մենէ տահա աղէկ
կ'ըսէ կոր, ֆախատ նէ չարէ քի մենք պան մը չենք
հասկնար կոր, սաղըր տուլտաս, տուլտուր կ'ըսեն,

էս ալ երկուքնուդ մէջը շաշըրմիշ ըրած էմ, աղջիկը պաշխա պան կ'ըսէ, տուն պաշխա պան կը հասկնաս. ինծի կալով էս հիշ պան մը չեմ հասկնար կոր...:

Անգիմէ.— Բայց հայր, հոս չհասկնալիք բան մը չեմ տեսներ, իմ խօսած լեզուս, արտասանութիւնս, հրնշուժներս, նախադասութիւններս հայերէն են և միեւնոյն աստի հայերէնի դրական լեզուն:

Կարապետ.— Կիտեմ քի արտասանութիւնս, խանադասութիւններս, ճնշումներս հայերէն էն ամմա, մի ամօթեր, մենք էտնափ մարդիկ էնք, չենք հասկնար, չենք հասկնար. կը վախնամ քի երկու հոգիի մէջ առ լեզուով խօրաթէս նէ մենք քու ըսածդ չհասկնալնէս սօնրա պաշխասիին խալթ ուտել կ'իյնայ, հասկցա՞ր մի աղջիկս:

Սարգէն.— Անգիմէ եազրուս, տուն անիկա մտիկ մ'ըներ, ուղած լեզուդ խօրաթէ, զարար չունի, չհասկնանք նէ ա հայերէն է, վեր վար մէրածի կը հասկնանք կոր, հա չօճուխա, իմին նարէն աղջիկս:

Կարապետ (մեկուտի).— Դրպոցի թէրպիյէյէն ետքը տունին թէրպիյէն. ասանկ պաշխայենք պիտի նէ խօսք չկայ...:

Սարգէն.— Կարապետ աղա, նորէն ինքնիրենդ մըրմըրդանմիշ մ'ըլլար, առջի օրէն մախարմը սիրտին կը տնէ...:

Կարապետ.— Ան զաթէն տնելիքը տրեր է սիրտին մէջ, էս անանկ կը հասկնամ կոր:

Սարգէն.— Հա՛ քեզի տեսնամ, չօճուխիս մեկըր մտեր. հայտէ էլի մութվախ իջիր տէ կերակուրդ կեր:

Կարապետ.— Աղէկ, աղէկ. սա վարէն լէյէնք պեր տէ օտկերս վըլամ, քրախնքի մէջ խաչեցաւ:

Սարգէն.— Հիմա տուն չօրապներդ հանէ, կրօզս էլլա, լէշ կը հօտի կոր:

Կարապետ.— Հօտը էլլա նէ հազին բարսն ա կ'ելլայ, չէնէ մեծ պաշքը 16 չաքաթ համրես նէ չլիննար (Սարգէն գուրս կ'եկէ):

Ք. Տեառն

ԿԱՐԱՊԵՏ, ԱՆԳԻՄԷ

Կարապետ (կը սկսի գուլպաները հանել, երբեմն փոխէ աղջկանը կը հալի, որմէ, հօրը այս վարմունքէն շատ ազդուած ըլլալը կը հասկցուի).— Անգիմէ, ինչ է ան, ետպանծիկ պէս կեցեր էս, էկու նայիմ, ըսէ ինչոր վախտ անցուցիր դրպոցը, քեզի աղէկ կը նայէի՞ն, ունիկ նստէ աէ մէկիկ մէկիկ ըսէ:

Անգիմէ.— Դժգոհելու ոչինչ չունիմ հայր, Տ տարուան անցուցած չըջանս կրնամ ըսել թէ կեանքիս ամենամանուշ տարիները պիտի ըլլան. չէք գիտեր հայր թէ դպրոցի կեանքը ո՞րքան անուշ է:

Կարապետ.— Անանկ է աղջիկս, ինչ բնեմ քի իմին հարս էտնափ մէկն էր, չկրցաւ ինծի պիչիմլի դպրատուն մը խաւրել. մէկ երկու տարի մը կագի չկագի հարս մեռաւ, մէճպուրի պալըխմիութիւնը ծառք առինք. հօշ դրպոց ա էրթալու ըլլալի նէ կիտնական մը չէի ըլլար ա:

Անգիմէ.— Ինչո՞ւ համար, հայր...:

Կարապետ.— Զիւնքի իմին մայայէս խամուր չը պըրնուիր տէ անոր համար:

Անգիմէ.— Չհասկցայ հայր, լա՛ւ բացատրեցէք...:

Կարապետ.— Ինչ, քէք թա՛նաֆ, հիմայ ա տօն պաշխայեցիր ինծի չհասկնալ, ա քըզըմ, հոս չհասկնալիք պան չկայ ամմա, հօգ չէ, կամաց կամաց տուն ա մեր խօրաթալին կը վարժուիս. է ըսէ նայիմ, հիշ պատի մը նեղութիւն քաչեցի՞ր, քու նամակներդ կը կարդայինք ամմա, ինչ սուտ ըսեմ, իմզալէթ սրաշխա ամէն ինչ մութ էր մեզի համար:

Անգիմէ.— Ոչ հայր, չտու հանգիստ էի, ոչ մէկ բանի կարօտութիւն չէի քաչեր, միայն ձեր կարօտն էր որ...:

Կարապետ.— Աֆէրիմ ազջիկս, սա խապլան ինձիս
տուր... է տահա տահա հիշ արխատաշ ֆիլիան չունիս:

Անգիկ.— Բայց պարսն ժիրայրէ ոչ մէկ բարեկամ
չունիմ...

Կարապետ.— Ի՞նչ... ժիժարը վո՞ւ է, դրոցին
տնտէսն է ինչ է:

Անգիկ.— Ո՛չ հայր, պարսն ժիրայրը դրոցին անդ-
լիներէն ուսուցիչն է, երիտասարդ, համեստ, տղնիւ,
առաքինի, դիտուն, հոգեբան և քիմիագէտ...

Կարապետ.— Կ'օգտէ ազջիկս, կ'օգտէ, հասկցայ
վով ըլլալը, սա քաժ մարդերդ, Ազնիւր, Առաքելը,
հարը, մարը չեմ ճանչնար. (մեկուսի) կալիպա մերձի-
մէքը ֆուրունը տուեր էն. (բարձր) է սա ազան մար
է հիմա:

Անգիկ.— Ինք ինձմէ առաջ Ամերիկա մեկնեցաւ,
բայց խոտապաւ ամիսէ մը՝ հոս մեր մօտը քանի մը
օր հիւր ըլլալ:

Կարապետ.— Ի՞նչ կ'ըսես ազջիկս, աստար հոգին
վո՞ւր պիտի պառկեցունենք:

Անգիկ.— Բայց եկողը միայն մէկ հոգի է, պարսն
ժիրայրը, ուրիշ մարդ չկայ հետը. տեսնէք հայր, որ-
չափ, ախ սրչափ բարի, առաքինի, համեստ, յուրջ և
հեղահամբոյր է:

Կարապետ.— Կայնէ նայիմ, ի՞նչ, քեզի երբ համ-
բուրեց...

Անգիկ.— Ի՞նչ կ'ըսէք հայր, համբոյր չէ, այլ հե-
ղահամբոյր:

Կարապետ.— Հա՛ չէօյլէ, հիմա հասկցայ... է՛ ետքը:

Անգիկ.— Վերջապէս անքննադատելի երիտասարդ
մըն է, առաջին առթիւ իրեն պիտի համակրիք:

Կարապետ.— Անանկ կ'երեւայ կոր:

Անգիկ.— Ես զինքը 2 տարի է ի վեր է որ կը ճանչ-

նամ, բուն յարաբերութեան մէջ մտնելս և ամիս է.
պարսն ժիրայրը արժանի է ամէն տեսակ յարգանքի:

Կարապետ.— Թօհաֆ պան, զաւալլը տղայ:

Անգիկ.— Վերջին պահուն երբ մեր հրաժեշտի ող-
ջօյնը տուինք իրարու, չատ զգածուած էր, աչքերէն
էրկու կաթիլ արցունք եկաւ:

Կարապետ.— Ինկիլիթ թուղի մը տակիր:

Անգիկ.— Բայց խոտապաւ անտայիան ամիսէ մը
դալ և...

Կարապետ.— Եւ, եւ...

Անգիկ.— Մի՛ բարկանար հայր, պիտի ըսեմ...

Կարապետ.— Պարկացող չկայ քուզում, ըսէ:

Անգիկ.— Մենք իրարու համակրած ենք...

Կարապետ (սպուռ).— Աճապա իրարու պահ մը
քրած էք...

Անգիկ.— Ո՛չ հայր, աշխիքն իրարու մէնքաթի
ունինք:

Կարապետ.— Չեմ հասկնար կոր ետվում, քիչ մը
դալ ըսէ:

Անգիկ.— Ի՞նչպէս բացատրեմ, աշխիքն...

Կարապետ.— Աշխիքն...

Անգիկ.— Ամառնանալու խօսք տուած ենք:

Կարապետ.— Չըլլալիք պան մը չէ, հէլպէթաէ պի-
տի կարգուիս, ան ա իրեն լայրիս մէկը կը կանայ կը
կարգուի, մէկերնիդ տէրտէր, մէկայնիդ ա մարապետ
ըլլալու չէք ա:

Անգիկ.— Այգպէս չէ՛ հայր, մենք իրարու հեռ
պիտի ամուսնանանք:

Կարապետ.— Մօ չիմաի չըլլորըրըրմ, ի՞նչ ըսիր, ա-
ղէկ մը չհամկցայ:

Անգիկ.— Պարսն ժիրայրը անձամբ պիտի դալ և
զիս իրեն համար կնութեան պիտի խնդրէ ճեղմէ:

Կարապետ.— Զաւալլը Օգոստին, հապը Կլլեց:

Անգիլնէ.— Պարոն ժիրայրէ զատ ոչ ոք պիտի կարողանայ զիս երջանակացնել:

Կարապետ (մեկուսի).— Գործը չաթալլաշմիշ է զառ:

Անգիլնէ.— Իւր խոսքերը համակ զգացում են:

Կարապետ.— Օրթախութիւնը հապը Կլլեց:

Անգիլնէ.— Սքսֆորտի համալսարանէն շրջանաւարտ է:

Կարապետ (մեկուսի).— Աճապա աս աղան պալըխ՝ ճիւղենէ կը հասկնա՞յ:

Անգիլնէ.— Ապագային դիւանագիտական ասպարէզին մէջ մեծ տեղ մը պիտի դրաւ:

Կարապետ.— Ինծի նայէ աղջիկս, ծանր ինտո՞ր է, աս զենահաթին մէջ մարդուս ծանր տառաւոր ըլլալու է:

Անգիլնէ.— Զայնը հրաշալի, մատուցէն, թիրօլէթ՝ թօլէն, թրաւալէթէն անպիտի գեղեցիկ սօղօներ կ'երգէ որ լսողը կը զմայլի:

Կարապետ.— Իրի իրի թօրիկէ՛ր կրնա՞յ պոռալ:

Անգիլնէ.— Հայր, օրերայի մէջ հաստ ձայնին պատահըսն, պարոն ժիրայրին ձայնը թէնօր է:

Կարապետ.— Նայինք, էկէր գործի կայ նէ՛ օրթախ կ'ըլլայ. պապայախութիւն ունի՞, սանքի ետմրոխտմը մը լերան մը պէս մարդը տէվիրմիշ կրնա՞յ ընել:

Անգիլնէ.— Ի՞նչ կ'ըսէք հայր, պարոն ժիրայրը էն՝ թէլիկէնտ երիտասարդ մըն է, այդպէս բմբռնաբարութիւն չունի, արդէն ինք փոքրակազմ է, մըջիւնէ վրայ չի կոխեր:

Կարապետ.— Հէ՛, Ի՞նչ ըսիր, նայէ քի ըսեմ աղջիկս, էկէր ատ մարդը ալթը խուլած պիր բարձաք է նէ թող հիշ հոս տէմիրլէնմիշ չըլլայ:

Անգիլնէ.— Ինչո՞ւ համար, հայր:

Կարապետ.— Ինչուն, ֆայանը ֆիլանը չիտեմ, էկէր ըսածիս պէս չէ նէ՛ աղջիկ չէ քի աղ պիլէ չեմ ի տար:

Անգիլնէ.— Իայց հայր, գիտցէք որ մահուանս պատճառ պիտի ըլլաք:

Կարապետ.— Բուկին ա ըսածդ ըլլայ նէ, բէղալէթ ութման սէպէպ պիտի ըլլաս:

Անգիլնէ.— Արսէնիք պիտի առնեմ և անճասպան պիտի ըլլամ:

Կարապետ.— Արսէնը չպիտի առնես, Օգոստին պիտի առնես:

Անգիլնէ.— Ի՞նչ, օ՛հ Տէր Աստուած, այդ երկայնա-հասակ ձկնալաճա՞նք. կ'ուզէք որ կեանքս կապեմ անո՞ւս մարդու մը հետ:

Կարապետ (բարկացած).— Է՛հ, չիմայ Պօղոս Պետրոսի տուրերը պիտի պանամ, կը հասկնա՞ս. (Անգիլնէ կուլայ) մի լար տիմացս, էս լալու չեմ տիմանար. կայնէ նայինք, Օգոստին կէշ աշկով մը նայիր ալըմիշ կ'ըլլաս, առաջ նազ կ'ընես ամմա ետքէն. հազ պիտի ընես:

Անգիլնէ.— Ո՛ր, ո՛ր, չեմ ընդունիր, կամ կը մեռնիմ և կամ պարոն ժիրայրին կինը կ'ըլլամ (դուրս կ'ելլէ):

Վ. Տեսարան

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԻՆԱԿ, ԵՏԻՆ ՍԱԹԷՆ

Կարապետ.— Կարապետ տայի, չիմա էկու տէ բիրենճին քարը դատէ, աղջիկը աղէկ թէրօլիյէ էղեր է, չէ ըսաւ մի՛ չէ պիտի ըլլայ. հիսապներս ալթ իւսթ էղաւ, քէշկէ դրպոց խաւթիւս՝ քէրկէֆ պանեղու տայի, հէյ վահլար օլտուն:

Յաքեն (լէյկնով ջուրը բերելով).— Կարապետ աղա, հալտէ օտլա ձուրը տիր տէ պաղըչկի, օ՛ֆ, օտան ալ էշ հոսեցուցիր:

Կարապետ.— Տահա հոտը չէ էլամ, քի մը ետքը հոտէն քիթթ պիտի իյնայ:

Մարեն.— Բա աճապա պա՞ղ առիւր, միտե՞ա աւրուե-
ցաւ, կայնէ օտքիդ խարտայ տնեմ:

Կարապետ.— Ինծի նայէ կնիկ, պաղք էս չեմ ա-
ռած, աղջիկդ պոստան մը առեր է. թուղթիդ խտակ
է էղեր. Անգինէն էրիկը ծառքովը կտեր է, ուղող
ըլլայ նէ՛ ըսէ քի բէյը առած էնք՝ չենք կրնար ծախել:

Մարեն.— Բա իրա՞ւ կ'ըսես, մախարմը իշկիւզար է,
էղեր, մեղի զահմէթ չի տալու համար էրիկը ծառ-
քովը դատեր է:

Կարապետ.— Ինծի նայէ Սաթէն, տուն ցնդած էս
նէ ցնդած էմ ըսէ. ըրած լախըրաղներդ ամէնն ա կ'ի-
մանան կոր, ինծի Բիթ Կարապետ կ'ըսեն կոր. էս մին-
չեւ աս օրս նամուսովս ապրած էմ, ասկէ ետքն ա
կ'ուղեմ քի նամուսովս մեռնիմ, էկէր քի գործը բա-
բուժիլը ըլլայ նէ տունը արուն կը հոտեցունեմ. իմին
թափաթս կիտես ա, բիրէի մը համար եօրդանը կ'ե-
րեմ, իշտէ աս խրաար:

Մարեն.— Ինծի նայէ, ինծի, ատ ըսած պաներդ
ասկէ 40 տարի առաջ կ'ըլլար. հիմա մօտան փոխուած
է, աղջիկը նոր մօտայի խրղմէթ կ'ընէ:

Կարապետ.— Հիմա ինչ ըսեմ նէ պօշ է, հերիֆը
հոս պիտի կայ էղեր, կայնէ կայ տէ տեսնանք. էկէր
ուղածնիս չէ նէ, Սամաթիան նեղ կուղայ ամէնուր
ա, իշտէ աստար:

Մարեն.— Աղջկանս հաւնածը իմին ա հաւնածս է,
պաշխա պան չեմ կիտեր:

Կարապետ.— Ինչ, մար ու աղջիկ պիտի կարգը-
ւիք, քա տուն խախիլ չունիս:

Մարեն.— Հասկցանք, սապը ըբէ սա Թղան կայ տէ
ետքէն կը խորաթենք:

Կարապետ.— Պէր սա լէյէնը (ոսիլ ցուրը կը դնէ).
հիմա պաղչկեցայ ամմա, կալիսա ետքէն նէօպէթ պի-
տի կայ վրաս:

(Վարազդիւր)

Բ. ԱՐԱՐՈՒԱԾ

(Տեսարանը՝ առաջին արարուածին սենեակը, աւելի շտկուած,
սթոններ, ֆօթէօյ եւ պլին. Մայրը աւելի խնամով հագուած՝
աղջիկը մօրը հագուեցնելու գրադած.)

Ս. Տեսարան

ԱՆԳՐՆԷ, ՍԱԹԷՆ

Անգինէ (մօրը հագուեցնելով).— Այս այսպէս, քօր-
անդ մի քիչ սեղմէիր, մայր:

Մարեն.— Աման չէ աղջիկս, էս ասանկ պան մին-
չեւ հիմայ չեմ տրած, կիտես քի կերածներս պօղպղիս
ծակէն տուրս պիտի էլլան:

Անգինէ.— Անհոգ եղէք մայր, կը վարժուիք (կը
սեղմէ):

Մարեն.— Կ'օգտէ, կ'օգտէ, պաղըրսախներս իրար
է՛անցնի կոր, նէֆէսս կը կարի կոր:

Անգինէ.— Այսպէս լաւ է, Պ. Ժիրայրը երբ ձեզ
տեսնէ, պէտք է որ ձեր վրայ լաւ գաղափար մը կազմէ:

Մարեն.— Տուն հոգ մ'ընեք աղջիկս, մենք աս
պիշիմները կիտենք, քեզի պղտիկ չենք ձգեր, մինակ
քի մէկ պանէ կը վախնամ, հարդ խմէ խմէ տէ չիգայ,
էանիյա քի բէգիլ կ'ըլլանք:

Անգինէ.— Կարծեմ թէ հայրս մասածը իր հաւանու-
թիւնը տուաւ:

Մարեն.— Ան մինչեւ քի տուաւ նէ, էս ալ հաղար
անդամ հողի առի տուի, չէ կ'ըսեք կոր, չէ, իլլէ Սգ-
անը կ'ըսէ կ'երթայ. նորէն խուրդան ըլլամ ինչաթիոյ
ինչըրակատարին. իրեք հեղ կացինք ամմա, խարարը
փոխուեցաւ:

Անգիհնէ.— Թայր, արդեօք կարելի չէ՞ որ հայրս աչ
ներկայանալի ընենք:

Սարեն.— Չհասկցայ, ինչ ընենք աղջիկս:

Անգիհնէ.— Այսինքն թէ կարելի չէ՞ որ հայրս աչ
ներկայանալի ընենք:

Սարեն.— Հա քա եամբուս, ինչո՞ւ չէ, փեսուքան
լաթերը կըծըր կըծըր կը կենայ կոր:

Անգիհնէ.— Պիտի խնդրէի որ օձիք աչ դնէր:

Սարեն.— Էս կ'ըսեմ աէ կ'օղիկ ընէ:

Անգիհնէ.— Պ. Ժիրայրը ամերիկեան կրթութիւն ու-
նի, պէտք է գիմաքը լուրջ ըլլայ:

Սարեն.— Հոգ մ'ըներ աղջիկս, ծուկի պէս մունջ
կ'ըլլանք:

Անգիհնէ.— Ախ, հայրս, հայրս անվայել ընթացքէ
մէջ չգտնուէր:

Սարեն.— Տուն հոգ մ'ըներ կ'ըսեմ կոր, էս հօրդ
քովէն չեմ գտուիր, պան մը ընէ նէ տուտախ կը
խածնեմ՝ ան կը հասկնայ. ան չէ ամա զահաթը քա-
նիկն հոս կ'ըլլայ աղան:

Անգիհնէ.— Կր յուսամ որ կառնախոսքին մէջն է,
առ առաւելն քառորդէ մը հոս է:

Սարեն (դուռնէն դուրս նայելով).— Աշկը խաղայ,
մարդ, վար մնայիր, նայէ հարդ կուգայ:

Անգիհնէ.— Եթէ գինով վիճակի մէջ ըլլայ, ինչ
պիտի ընենք, մայր:

Սարեն.— Կայնէ աղջիկ, միակս ինկաւ, հօրդ հին
եւմէնիները վարը մութվախին քէօշէն է, առնեմ օձա-
խին մէջը անեմ աէ թէքս թարափէն քիպրիթ մը պը-
րընկցունելով իրեք անգամ տեղդ պըրնիկ մարդ կ'ը-
սեմ, ան նոտած տեղը չկրնար նստիր, ինչմէն կ'ելլայ
կուգայ:

Անգիհնէ.— Շուտ մը մայր, գայեք կանչեցէք:

Սարեն.— Աղջիկ, աս հիշեթովս հիշ սօխախ կ'ել-
լամ. տեսնուր ինչ կ'ըսէ. էրթամ աէ սա քիպրիթ
իլէն եւմէնին պըրնկցունեմ, էս շատ հեղ հարդ աս պի-
հիմով մէխանէն տուն պերած էմ (դուրս կ'ելլէ):

Բ. Տեսարան

Անգիհնէ

Անգիհնէ.— Պ. Ժիրայրը երբ հանգիստւոր մուտքը
գործէ մեզ մօտ, յուսամ որ ամէն րան պիտի կարգադ-
րուի, նշանախօսութիւնը յառաջիկայ չարաթ, իսկ միւ-
սին ալ հարմնիք: Մ'ի, որքան երջանիկ եմ որ Պ. Ժի-
րայրի նման զազափարօկից ներտաւարդ մը իմ ամու-
սինս պիտի ըլլայ: Հայրս ուշացաւ, Պ. Օգոէնէ շատ
կտակածներ ունիմ, կը վախճամ որ մեզի անձուռնի խաղ
մը ընէ, հայրս իր վրայ մեծ համարում ունի, մերժուե-
լէն ի վեր իր ալկեոլութիւնները առաջուան նման յա-
ճախակի չեն ըլլար: Տէր Աստուած, Պ. Ժիրայրի և Օգ-
ոէնի միջեւ ինչ հակադասակեր, Պ. Օգոէն երկայնատակ,
մինչ Պ. Ժիրայրը միջահասակ. մին ձկնորս, միւսը
գիտնական, մին հաստատակազմ, միւսը փափկակազմ.
Տէ, ոչ, ոչ, Պ. Ժիրայրը բազդատութեան զնեկ ուրիշի
հետ՝ ոճիր գործել է:

Գ. Տեսարան

Անգիհնէ, ՍԱԹԷՆ, ՅԵՏՈՅ ԿԱՐԱՊԵՏ

Սարեն.— Էղաւ լնցաւ, հիմա պիտի տեսնան, ուս
է նէ պիտի կայ:

Անգիհնէ.— Մայր, ըսածս չմոռնաս, հայրս հաջուե-
ցուր:

Սարեն.— Միակս է, աս օրը ինտոր է նէ պիտի հա-
նենք:

Կարապետ (չախբ քէյն, ներս մեկնելով). — Էկա... Սաթէն... հա կեօգիւնիւ սէվէյիմ... Անգիւնէ... Էկու նայիմ սա ծառքս պաղ... (Անգիւնէ կը համբուրէ) ապա շիս զաւակս. հասկցիր քի քեզի ի՛նչտար կը սիրեմ, խըյախ գործ մը ունէի՝ ձգեցի էկայ:

Սաթէն. — Տուն տանա չէիր ի գար ամա, աղօթիկ բրէ հին եկեմէնիդ թէքին:

Կարապետ. — Է վո՛ւր է նայիմ, աս Ամէրիքալըն տանա չեկա՞ւ:

Սաթէն. — Քա էս ա չորս աչկով ձամբան կը նայիմ կոր, աճապա աս Ամէրիքալըն ի՛նչ պիչիմ պան է:

Կարապետ. — Ամէրիքալըն ըսածդ տէվէ չըլլար ա, մեզի պէս մարդ է:

Անգիւնէ. — Քիչ մ'ալ համբերեցէք և Պ. Ժիրայրը պիտի տեսնէք:

Սաթէն. — Ի՛նչ մեկքս պահեմ Կարապետ աղա, ինձի անանկ կուգայ կոր քիմ կէօյա նշանուողը էս էմ:

Կարապետ. — Ի՛նչ, ի՛նչ ըսիր, (ղիսելով) քա Սաթէն, սանկ կեցիր նայիմ, ի՛նչ է աս, աս ի՛նչ պիչիմ է, քա աս խըյաֆէթը քեզի վո՛վ խօթեց, Բարկենդանի մուշինա տարձեր էս:

Սաթէն. — Վայ կլիտուդ, մուշինան տուն էս աս հիւքէթովա. հայտէ էլի տէ փեսուլթան լաթեքդ հագի, ա՛մօթ է մարդ պիտի կայ:

Անգիւնէ. — Կ'աղաչեմ հայր, բեախնիօթ քօթիւմը հագէք:

Կարապետ. — Ձէ աղջիկս, չէ, իշտէ աս պանը չըլլար, աս տաք հալային անանկ սըխը մըխը պաներ չեմ կրնար հագուիլ, իմած ըրախիս պէնս կ'ելլայ:

Սաթէն. — Ձըխըմին քեօքը խմէիր տէ աս ըրախին չիմէիր, կիտես քի մօրդ կաթն է:

Կարապետ. — Աս կաթը առաջ մարերը կուտան, ետքն ա Պառպա թանաչները կը թամամցունեն:

Անգիւնէ. — Մհ, հայր, կ'աղաչեմ շուտ հաղուեցէք. (հագուսները ցալով) իմ սիրելի հայրս, առաջ ասիկա (ժիլէն կուտայ), այսպէս, խնդրեմ սա օձիքը, իմ անուշիկ հայրիկս:

Կարապետ. — Իշտէ աս չըլլար, էս ատիկա էօմրիս մէջ մէկ անգամ տըրած էմ, իճաս ընողին ա հաղաթ օրէնք տուած էմ, չէ չէ, չըլլար, ճիտիս մանտիլ մը կ'կապեմ:

Սաթէն. — Չօճուխը իւզմիշ մ'ըներ, հաղուէ տէ պիւ՛՛՛՛՛՛՛ չիմի մտնաս:

Կարապետ. — Սաթէն, էս խօթաթած փախիտս տուն մէջը մը մանար, միտաֆիրին տիմացն ա անանկ պան ընես նէ, փով ըլլալս քեզի կը հասկցունեմ:

Սաթէն. — Կայնէ նայիմ, սանկ քիչ մը ինծի մտիկ բրէ, մարդուն տիմացը շատ խօթաթա չկայ, ծանրը մը պիտի նստիս, պաղը պաղը լախըրարին սըրալին կէօրէ այս մը կ'ըսես, չնորվակալ էմ, բարի էկաք, աս գիշեր հոս մնացէք. ասանկ պաներ պիտի ըսես, հասկցա՞ր:

Կարապետ. — Բրօսթէլան հաղանք, հիմայ ա դատի պաշլայեցինք. այո՛՛՛՛՛՛՛ մատաժա, հասկցայ, ըսածիդ պէս պիտի ընեմ, պէտկի տեղը լախըրարն պիտի փակցունեմ:

Անգիւնէ. — Հայր, թաչկինաղը հոս մի դնէք. անպատշաճ է:

Կարապետ. — Բէք աղէկ, ան ա անանկ ըլլայ (աւալեթի պէս ընելով), տանա պաշխա պան մը բսելիք ունիք:

Սաթէն. — Մառքերդ քով քո՛քի պեր, հիչ մ'երեբար:

Անգիւնէ. — Այս սիկարնիկդ անվայել է, մէջտեղ մի՛ հաներ:

Սաթէն. — Սա թէսպիհո ա ճէպո տիր, տէրվիչի պէս արչըն մը պան:

Անգիմէ.— Պեխերդ քիչ մը վեր պոքէ :

Մաքեն.— Ինքու ինքերդ չաթմիչ մ'ըներ, քիչ մը առաջ նայէ :

Անգիմէ.— Մի քիչ բրօֆիլ կեցէք, աւելի պատկառելի պիտի դառնաք :

Մաքեն.— Սախըն ա կլօխդ չըրես :

Անգիմէ.— Բարեւի համար գլուխդ մի քիչ առաջ կը ծռես (դուրս կ'ելլէ) :

Մաքեն.— Կարապետ աղա, ինքու ինքերդ չաթմիչ մ'ըներ, անուշ նայէ, անուշ :

Կարապետ.— Դա առաք իմին սուս կենալուն կը նայիք կոր, ինծի որի՞ն տեղը արիք, հէ՞, չաթմիչ մ'ըլլաք, ծուռ նստէ, եան մը կոխեր, հիկարա մը խմեր, կլօխդ մը քերեր, քա առ բիրէի թախթապիթի պօլուսթան վարտիքիս մէջը բիրէ մը ցասկրտէ նէ առաք կը հաւատա՞ք քի Կարապետ աղան հէյբէլի պէս տեղը մըխլանմիչ ըլլայ, էս ձեզի պան մը ըսե՛մ, էս ընեւիքս կրտեմ :

Մաքեն.— Սաան նոր թէմիզցուցինք, չորս թարաֆը հիկարայի թօղ մ'ըներ :

Կարապետ.— Ինքով բարով սա օրը անցունէինք, ղէրէ Կարապետութենէ կ'եկամ կոր, մարդիկները կլօխս կը ժողուն կոր կալիպա :

Անգիմէ (դուրսէն ահապարանով ներս գալով).— Կուգայ կոր, կուգայ կոր. Պ. ժիրայրը կուգայ կոր, Տէր Սարգիսն ալ միասին է :

Մաքեն.— Դա հայտէ, կայնէ ինքզինքս կանամ, Կարապետ աղա, սուս ա վազիւթդ մոռցեր էս, առջի պիչիմզ մտր :

Կարապետ.— Արջի պիչիմ չէ, խաբարնի պիչիմ պիտի մանամ :

Անգիմէ.— Օ՜ք. լուցէք, լուցէ՛ք, եկան. (դուռնէն) հրամանեցէ՛ք, հրամանեցէ՛ք :

Պ. Տեսարան

ՆԱՅՆՔ, ԺԻՐԱՅՐ ԵՒ ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԻ

(Անգիմէ Տերիօր ձեռք կը համբուրէ)

Տ. Սարգիս.— Աստուած օրհնէ :

Փիրայր (լուրջ ապուշի նման, բնա թեւս չունի, վախկոն).— Որո՞նց հետ տեսնուելու պատիւը ունիմ :

Անգիմէ (ներկայացնելով).— Հայրս, մըթըր Կարապետ :

Փիրայր.— Թէնք ետ :

Կարապետ.— Մասթօր չէ, Բիթ Կարապետ, Սամաթիայի կէօպէկէն :

Փիրայր.— Օլ բայթ :

Անգիմէ.— Մայրս, միս Սաթէն :

Փիրայր.— Թէնք ետ, պատիւ է :

Կարապետ.— Մնգինէ, քըզըմ, մօրդ ո՞ր թարաֆը միս է քիմ միս կ'ըսես կոր, սամ սաֆի օսկոր է :

Մաքեն (Կարապետին).— Չկիպցած պանիդ մէջ մը մանար, ասոնք Ամէրիքալը էն :

Կարապետ.— Ամէրիքալըները կնկանը միսին կը սիրեն քի միսը պերանունն պակաս չէ :

Անգիմէ (ամենուն).— Պ. Փիրայր, Ատաբազարի աւերիկեան վարժարանի ուսուցիչը :

Փիրայր (զլուխը ծռելով).— Ուրախ եմ :

Տ. Սարգիս.— Ճամբորդութիւննիդ ինչպէս անցաւ, պարոն, օգը լա՛ւ էր :

Փիրայր.— Օլ բայթ, չատ լաւ :

Կարապետ.— Հազան լուտոս էր, չէ նէ մի բարեհաղ :

Փիրայր.— Չեմ գիտեր :

Մաքեն.— Հէլպէթտէ պէհլուգիւր էղար, միտէա աւուրեցաւ :

Փիրայր.— Չեմ գիտեր :

Տ. Սարգիս.— Բանի՞ օրէն Պալիս հասաք:

Ժիրայր.— 14...:

Կարապետ.— Պալլիսձիի սանաւ մը ետէքէնը պա-
նա նէ՛ քանի օրէն ասկէ հոն կ'երթայ:

Ժիրայր.— Չեմ դիտեր:

Սարեն.— Հոնտեղի հաւան ինտո՞ր է:

Կարապետ (Ժիրայրը դարձնելով).— Կախէ նայիմ, պան
մը կը վնասեմ կոր ամա չիկայ:

Սարեն.— Բա չօճուխը տօպածի պէս ի՞նչ կը տայ-
նունես կոր:

Անգիսէ.— Հայր, այդ ի՞նչ վարմունք է:

Կարապետ.— Իէք թօհաֆ պան, Ամէրիգայէն խույ-
րուխու մարդ կ'ելլայ տէյի իմացած էմ տէ ասոր ա
խույրուխը կը վնասեմ կոր, չիկայ. ասիկա Ամէրիգայը
ըլլայու չէ կախալ:

Սարեն.— Աչկոյ խաղայ մարդ, կէնէ ճէվիզ կոտրե-
լու պաշխայեցիր:

Տ. Սարգիս.— Կարապետ աղա, աս պանը ետպանի-
նորու համար գրուած է:

Կարապետ.— Աս մարդը ետպանիէ մը փարդ չունի:

Անգիսէ (Ժիրայրին).— Պ. Ժիրայր, յուսած որ ձեր
ծնողքը ողջ առողջ գտաք:

Ժիրայր.— Եէս, միտ:

Կարապետ (Սարենին).— Սաթէն, կախալ փորը ա-
նօթի է, թէքիֆօիզէ միս կը հասկցնէ կոր, մուծվախ
տար տէ փորը կշտացուր:

Սարեն.— Անգիսէ քրքրժ, Պ. Ժիրայր պանի մը
պէտք ունի նէ հասկցի տէ լօխմա մը պան հանենք:

Անգիսէ (Տ. Սարգիսի).— Տէր հայր, ես մի քիչ
դուրս պիտի ելլեմ, դուք հօրս հետ համաձայնեցէք որ
ժամ առաջ գործը կարգադրուի. (Ժիրայրին) Պ. Ժիրայր,
կը ներէք որ ձեզ ըստէ մը անանձին կը ձգեմ...:

Ժիրայր.— Ոչինչ...:

Անգիսէ (Սարենին).— Մայր, ես վեր կ'ելլեմ, դուք
կարգադրեցէք (կ'ելլէ):

Ե. Տեսարան

ՆԱՅԵՔ ԱՌԱՆՅ ԱՆԳԻՆԷԻ

Տէր Սարգիս (Երկու երեխանց հազալէ վերջ).—
Հիմայ դանք խնդրին. իմացածիս նայելով, Կարապետ
աղա, ձեր աղջիկը Յր. Անգիսէն միւսին հետ պիտի
նշանուի եղբր, այդպիսի բան մը կա՞յ, միւսիւ:

Ժիրայր.— Այո:

Սարեն.— Աղջիկս Անգիսէն մեր աչկին լուսն է,
հօրը մօրը մէկ հասար, հողի մը ունինք նէ, եանիյա քի
անոր վրայ արած էնք:

Ժիրայր.— Ո եէս...:

Կարապետ (մեկուսի).— Աս մարդը հիչ չիֆթ լա-
խընք չունի, եէս կ'ըսէ կ'երթայ կոր:

Տէր Սարգիս.— Միւսիւ, երբ մտադիր էք հարսնիքը
ընել:

Կարապետ.— Տէրտէր քէք աճէլէ մ'ըներ, չնշան-
ուած հարսնիք կ'ըլլա՞յ մի, տուր պագալըմ. (մեկուսի)
աս մարդուն հալը հիչ խօշիս չկնաց:

Սարեն.— Չէ, չապուի կ'ուզենք, զիրա դրպոցը
պացուի նէ ուշը կը մնայ, Պ. Ժիրայր վարժապետ է:

Կարապետ.— Ինչի՞ն վարժապետը, աղուոր տարա-
ցայի տիբէք կ'ըլլայ:

Տ. Սարգիս.— Դուք ի՞նչ կ'ըսէք, միւսիւ:

Ժիրայր.— Այդպէս:

Սարեն.— Ի՞նչտար:

Կարապետ.— Ան ա իմին ըսածս կ'ըսէ կոր. էրկու
ամիսէն նշանաւոր, կալ տարի ա հարսնիք. անանկ չէ՞
միւսիւ ժամար:

ժիրայր. — ժիրայր...

Կարապետ. — Թէքլիֆ չի կայ, ժիժար ժաժար մէկ տուր կ'ելլայ:

Սարկեն (շրթունքը խաճկեցով). — Կարապետ աղա... Կարապետ աղա... տուն տուն, էս կը լինցունեմ աս գործը:

Կարապետ. — Ծեղի մնայ նէ կիտեմ՝ քի չապուխ պիտի լինցունէք, ի՞նչոր, գործերնուդ կուգայ, աս օր նշան, վաղը հարսնիք:

Սարկեն. — Սիրտիդ ի՞նչայ, մարդ, նայէ ինչեր տուրս կուտայ:

Կարապետ. — Չէ՛, անանկ գործ չըլլար, կրակէն էչեա չենք փախցուներ կոր ա:

Տ. Սարգիս. — Բայց Կարապետ աղա, պէտք է դիտնաք որ միւսին ժամանակ չունի սպասելու:

Կարապետ. — Ան չունի նէ էս ունիմ. (Տ. Սարգիսին) հոս էկուր, աէրտեր, չօճո՛ւխ կ'ըլլաս կոր, աս մարդը էկածէն պէրի հինգ չիֆթ լախըրտը չըրաւ, ինչ տո՛ր հինգ օրուան մէջ ալջիկը անոր թէսլիմ՝ ընեմ, ի՞նչ մեղքս պահեմ, աս մարդը արուեստ չպունեց, բուժքէրէսթ է ինչ է:

Սարկեն (մօտեցաւ). — Կարապետ աղա, կալիպուս մանչը ճայմիչ պիտի ըլլայ, պիշիմներէն անանկ կը հասկնամ կոր, տաքը տաքընա փախցունենք սըվոր:

Կարապետ. — Խենթ էս տուն, կնիկ, վո՛վ որի կը փախցունես կոր. աս մարդուն տուրաթին վրայ ճայմիչ ըլլալու պան չեմ տեսնար կոր, չնայի՞ս նստած տեղը խառ խաթի մնաց, վո՛նաես նէ ա պիլէ չպիտի էրթայ:

Տ. Սարգիս. — Համբերեցէք, Կարապետ աղա, ես գործը կարգի կը դնեմ. (ժիրայրին) միւսիւ, հարսնիքը ուշացնելու պատճառներ ունի՞ք:

Կարապետ. — Հէլպէթտէ ունի:

ժիրայր. — Ո՛չ:

Կարապետ. — Ո՛չ ըսիք:

ժիրայր. — Օ եէս:

Կարապետ. — Օղլու՛մ, տուն տանա թօյ էս:

Սարկեն. — Պօյն մը նայիր, ան կըրող կարտացող է:

ժիրայր. — Օ եէս, միս:

Կարապետ (Սարկենին). — Անգիւնէին պոռայ աէ միսը պերէ, չապուճախ թէքլիֆսիզ էղանք, միս պերէք կ'ըսէ կոր:

Տ. Սարգիս. — Որչափ տոտենէն կ'ուզէք որ հարսնիքը ըլլայ:

Սարկեն. — Ինծի մնայ նէ առջի պսակին:

Կարապետ. — Խեղքը կլօխը ժողվէ, առջի պսակը քածդ, իրեք չաքաթ կայ:

ժիրայր. — Օ եէս, երեք չաքաթ:

Տ. Սարգիս. — Դուք համամիտ էք որ երեք չաքաթէն հարսնիքը ըլլայ:

Կարապետ. — Ինտո՛ր կ'ըլլայ պէ ճանըմ, խոստովանանք ըլլամ ըսէ նէ պիլէ իրեք չաքաթ պէտք է քի միսքերը ըսէ:

Սարկեն. — Կարապետ աղա, ճուրճինայի մ'ելլար:

Կարապետ. — Ճուրճինա չէ, աճէմ աշիրան է, էս ըսածս կիտեմ:

Սարկեն. — Աղջիկը մոմտայ, եանիյա քի չէ ըստ նէ ծառքերնուս կ'ելլայ:

Տ. Սարգիս. — Կարապետ աղա, խըամէթէն աւելի չըլլար, բախտը ի՞նչ է նէ ան կ'ըլլայ. տղան գէշ տղայ չէ, արտաքինէն մի՛ գատէք:

Կարապետ. — Արթուրին, Կիրակոսը, Մարկոսը, Խեղք չհասնիր, էս ճեղի կ'ըսեմ կոր քի աս գործը աճէլէ չընենք, քանի մը օր էրկնցունենք:

Սարկեն. — Էրկնցունենք ամմա ետքէն չօճուխին արունը ճիտտ պիտի ըլլայ:

Կարապետ. — Ինչէ՞ն, հէլպէթ պան մը կրտսմ քի բնաւ կ'ընեմ:

Սարկեն. — Տէրհայր, առն առ գործը լ'մացուր, քեզ ասեմամ:

Կարապետ. — Մօ չիմտի չըլաբըրըմ, էրկու սահաթ է, նալեցէք սըւոր, հիշ մէկ թարափը չխազար կոր:

Սարկեն. — Քեզի վո՞վ ըսաւ քիմ թէ վաթիւրօ՞ճի է աէյի, ի՞նչ, կ'ուզէիր քի ախմացը կէօպէ՞կ նկտէր:

Տ. Սարգիս. — Նիւթէն չչեղինք. (Փիրալիին) միւս սիւ, դուք բան մը չըսիր դեռ, հարսնիքի մասին ուրոշումնիդ ի՞նչ է, երեք շաբաթէն պատրաստ կ'ըլլա՞ք:

Կարապետ. — Շանըմ, ինչո՞ւ լախըրաբն չէք հասկընար, չէ կ'ըսէ կոր:

Փիրալի. — Ս եէս:

Կարապետ. — Տուն պատրաստ էս ամմա մենք չենք:

Սարկեն. — Չէ աղաս, չէ, մենք ամմենական պաշտով հաղըր ենք. ըսել է քի առ գործը արթըխ էղածէն կը սեպենք, իրեք շաբաթէն մուծլախա հարսնիք. կայ նեցէք աղջկանս միւսթտէն էս տամ:

Կարապետ (Տ. Սարգիսին). — Մեխըը ճիտենիդ, աէյ պապա, հիշ ուզենալովս չէ ամմա, ինչ ընեմ քի աղջկանս ուղածն է:

Տ. Սարգիս. — Օրհնեալ եղիցի կամք տեսան:

Կարապետ (խաչ հանելով). — Ամէն:

2. Տեսարան

ՆԱՅՆՔ ԵՒ ԱՆԳՆԵՆԷ

ԱՆՈՒՆԷ. — Ի՞նչ կայ, մայր:

Տ. Սարգիս. — Աղջիկս, Կարապետ աղան իր հաւառ նութիւնը տուաւ որպէսզի դուք միւսին հետ նշանաւելք և երեք շաբաթէն ալ ամուսնանաք, Տէրը յաջողութիւն չնորհեացէ:

Սարկեն. — Հայտէ աղջիկս, ծառք պագէք:

ԱՆՈՒՆԷ (հօրը մտնելով). — Օհ, որքան երջանիկ եմ, հայր, չնորհակալ եմ, դուք շատ բարի էք:

Կարապետ. — Ապրիս աղջիկս, նայէ քի պախաւաւոր ըլլաս, զիրա ասանկ էրիկ մարդ բէք խըթ կը գտնուի, չիմենտիփէրի բիանքօ է... բիանքօ...:

Փիրալի (Կարգաւ ձեռք համբուրելով). — Շնորհակալ եմ:

Կարապետ. — Հէ՞մ ա կրնամ ըսել քի էնը չկանուիր:

Փիրալի. — Մէրսի:

Կարապետ (մեկուսի). — Վայ քեզ քաղաք, վայ ներս, Օգոէն, նէրաէ պու:

Սարկեն (Կարապետին). — Հայտէ քի մը տուրս էլ լանք աէ քեզի ըսելիքս ըսեմ:

Տ. Սարգիս (ոսփի ելլելով). — Կարապետ աղա, ես ալ գործ ունիմ, եկէք ձեզի ըսելիք ունիմ. (չլսող) մնաք բարով, զաւակներս (կ'ելլէ):

Կարապետ (Սարկենին). — Աս էրկուքը մինակ չըլար:

Սարկեն. — Իսին աչկս վրանին է, տուն հող մ'ընեք (կ'ելլեն):

Է. Տեսարան

ՓԻՐԱՅԻ, ԱՆԳՆԵՆԷ

ԱՆՈՒՆԷ. — Վերջապէս, ամէն բան յաջող կ'երազող վերջացաւ, գոհ ես:

Փիրալի. — Գոհ եմ, բայց:

ԱՆՈՒՆԷ. — Դուք հոս ժամանելնէդ ի վեր ախուր էք, մտաւանջութիւն մը ունիք:

Փիրալի (չորս կողմը նայելով). — Ոչինչ, բան մը չէ, կ'անցնի, ձայն մը լսեցի՞ք, կարծեմ կուգան կոր:

ԱՆՈՒՆԷ. — Ի՞նչ ձայն, եկո՞ղը ով է:

Փիրալի. — Ուշադրութիւն ըրէք, ես շատ կը վախնամ որ գլխուս փորձանք մը գայ:

Անգիմե.— Ո՛հ, Գ.:

Ժիրայր.— Հոս, Պոլիս, եկած վայրկեանէս ի վեր կասկածելի կերպարանքով շատ մը մարդիկ զիս կը հետապնդեն:

Անգիմե.— Օ՛հ, Գ. Ժիրայր, աղա՛յ մի՛ բլլաք, այդ ձեր կասկածն է, ինչ չա՛ն ունին ձեզ հետապնդելի:

Ժիրայր.— Ինչպէս թէ չա՛ն չունին, չէ՞ք գիտեր թէ Պոլսոյ մէջ օտարականները կը սպաննեն և ունեցածներն կը կողոպտեն:

Անգիմե.— Աստուծոյ ամբողջը վատ զրպարաութիւններ են Պոլսեցիներուն համար, դուք անո՞ղդ եղէք. մի վախնաք:

Ժիրայր.— Լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք, կրկին ձայները շատցան, օ՛հ, ես շատ կը վախնամ, չբլլայ որ զիս սպաննեն:

Անգիմե.— Ինչպէս սպաննել, դուք կը կարծէք թէ ես թո՞յլ պիտի տամ որպէսդի աչքիս առջեւ ձեզ սպաննեն:

Ժիրայր.— Բայց ինչպէս որ իմացած եմ, ասոնք խուժքով կը յարձակին և այդ յարձակման դէմ մենք ոչինչ չենք կարող ընել՝ բացի սպաննուելէ:

Անգիմե.— Իմ խեղճ նշանածս, ձեզի խաբեր են, մի՛ վախնաք. (մօտ գալով) ահա ես ձեր մօտն եմ, ո՛հ, որքան երջանիկ եմ, գիտնայիք թէ մեր բաժանումէն ի վեր որքան տանջուած եմ. (գլուխը ուսին դնելով) օ՛հ, վերջապէս դուք իմն էք:

Ժիրայր.— Եթէ այդ վախը չունենամ, ես ալ երջանիկ պիտի ըլլամ, մեկնինք ասկէ, սիրելիս, ես Պոլսոյ մէջ չպիտի կարենամ ապրիլ, հարսնիքը չուտ ընենք և Ամերիկա իմ ծնողքիս մօտ երթանք:

Ը. Տեսարան

ՆՈՅՆՔ, ԿԱՐՈՊԵՏ

Կարապետ (տպուէ՝ անոնց գիրկընդառնումը դիտելով).— Աֆէրին Անգիմէ, փառի պէս աղան էրերցնել կուտայ կոր, մաքինալը է աէ խուրձի բրեր է. (հագալով) օ՛հօ, օ՛հօ, օ՛հօ:

Ժիրայր (վախեն թիզ մը վեր ցատկելով). — Օ՛հ, եկան, սիրտս:

Անգիմե.— Գ. Ժիրայր, մի՛ վախնաք, հայրս է:

Ժիրայր.— Օրիորդ, պէտք է հասկցնէք թէ այսպէս մաւտ չեն գործեր, պէտք էր որ ձեր Գ. հայրը նախ քան մուտ գործելը, դուռը երեք անգամ զարնէր:

Կարապետ.— Անգիմէ, աս աղան պաներ մը կը հասկցունէ կոր ամմա, ըսէ քի աս պանին տահա վախիթ կայ. (մեկուսի) վայ պահախաղ վայ, չխօրաթեր կոր ամմա, խօրաթէ նէ ա գօրու կ'ըլլայ կոր:

Անգիմե.— Հայր, Գ. Ժիրայրը իրաւունք ունի, այդպէս յանկարծակի չեն բրեր:

Կարապետ.— Գ. Ժաժարը:

Ժիրայր.— Ժիրայր:

Կարապետ.— Կարոն Ժաժարը:

Ժիրայր (սրտնեղած).— Ժի... բայր...:

Կարապետ.— Հասկցանք օղլում, պարոն... պարոն... անիկա նախ ունի ամմա, հիմայ չէ, հասկցա՛ր աղջիկս, աս պանը Ստամբուլի թէրպիյէ է:

Ժիրայր.— Յը բայթ:

Կարապետ.— Ի՛նչ է էղեր:

Անգիմե.— Ձեր յանկարծակի երեւումովը՝ ղինքը վախցուցիք:

Ժիրայր.— Եէս:

Կարապետ.— Կող սիրտը տաղ կ'ըսեն, փէնիվան եախըսի պէս քեզի փակեր էր...:

Անգլիկէ.— Կը վախնար, այդ էր պատճառը:

Ժիրայր.— Եէս:

Կարապետ.— Կը վախնա՞ր կոր մի, բէք թօհաֆ, է՛ս աս տարիքս էկէր էմ ամմա, հիշ չեմ կիտեր կոր քի վախցած վախտա մարիկիդ վախտուիմ:

Անգլիկէ.— Կարելի է որ բնաւ այդ վախը չէք ունեցած, ինչ գիտէք որ քիչ մը վերջը չպիտի վախնաք:

Կարապետ.— Ձէ գաւակս չէ, մինչեւ աս որ չվախցայ նէ, ասկէ ետին ա չեմ վախնար:

Ժիրայր.— Սի բայթ, դուք քաջասիրտ էք:

Կարապետ.— Ամէրիդարը չեմ օղլում, Սամաթիւրայի էմ:

Ժիրայր.— Ձեր հայրը լաւ զնդերներ ունի, հոս ալ հաւկիթներ կայ:

Կարապետ.— Աս հաւկիթները կօլօշկայի համար է, 21 օրէն բիւիճները պիտի հանեմ:

Ժիրայր.— Դուք մարմնամարդ կ'ընէ՞ք:

Կարապետ.— Չհասկցայ:

Անգլիկէ.— Ժիմնասթիք ըսել կ'ուզէ:

Կարապետ.— Աս ասանին պէտքութիւնն չունիմ, մենք առաւելնէ մինչեւ իրինկուն օտքով ծառքով կը պանինք, աուն ի՞նչ կ'ընես:

Ժիրայր.— Կ'ուսումնասիրեմ:

Կարապետ.— Սիրելի փոր չկշառցներ, պանելու է:

Անգլիկէ.— Կը կարդայ ըսել կ'ուզէ:

Ժիրայր.— Եէս, կը կարդամ:

Կարապետ.— Կը կարդաս ամմա, փաֆ ընեմ նէ վար կ'իյնաս, է՛, ծանդ ինտոր է, կէօյիսներդ սաղ լամ էն:

Ժիրայր.— Չեմ գիտեր:

Կարապետ.— Օղլում, ծանդ, ծանդ ինտոր է, հոս ծանդ ձգելու ըլլաս նէ կոլմիսարուլէն խուելու է:

Ժիրայր.— Ես երբեմն պղտիկ սօլօններ կ'ընեմ:

Կարապետ.— Ծանդ տառափ է:

Անգլիկէ.— Հայր, Պ. Ժիրայրի ձայնը սալոնի ձայն է, փողոցի համար չէ:

Կարապետ.— Իշտէ աս կէշ. (մեկուսի) աս աղան պալըսի չի կրնար ըլլալ:

Թ. Տեաւրան

Ն.Յ.Յ.Ք, Ա.Թ.Է.Ն

Սարկէ (Ժիրայրի) — Աֆ կ'ընես օղլում, քիչ մը գործ ունէի տէ ուշացայ, կիտես ա տուն է, որ թարաֆը տառնաս նէ խըզմէթ:

Ժիրայր.— Խնդիր չէ, միտ:

Կարապետ.— Սարթէն, նորէն միս կը հարցունէ կոր, անօթի է, էրէսին ըրէնկը նեաեր է:

Սարկէ.— Հիմայ, հիմայ, վարը ամէն պան հաղըք ըրի, հայտէ գաւկըներս, վար իջէք տէ կերակուր ուտենք:

Ժիրայր.— Մհ, ո՛չ, ես ճաշած եմ:

Սարկէ.— Ի՞նչ ըսել է, չէ, լօխմա մը պան պիտի ուտես, հոս ա քուկին աունդ ըսել է:

Անգլիկէ.— Պ. Ժիրայր, մերժելը անկարելի է, միտին պիտի ճաշենք:

Կարապետ (մեկուսի).— Անօթի նէֆէսը կը հոսի կոր, նորէն ա նաղ կ'ընէ կոր:

Սարկէ.— Հայտէ, ծեղի նայիմ, առջիս ինկէք:

Անգլիկէ.— Հրամանեցէք, Պ. Ժիրայր:

Ժիրայր.— Թէնք ետ:

Կարապետ.— Հայտէ օղլում, էրթանք, պաղի պաղի չալսմիշ կ'ընե՞ս:

Ժիրայր.— Չհասկցայ:

Կարապետ.— Հասկցները դօր մէսէլէ է, ըրաթի կը խմես, տիւղ, քօնեմք, մաթթէքա, չաբապ:

ժիրայր. — Մի, ոչ, ես ալքօլ չեմ գործածեր:

Կարապետ. — Ի՞նչ չես ծածկեր:

Անգղիկ. — Հայր, հայր, Պ. ժիրայրը ըմպելի չի
գործածեր, սփրթ չի խմեր:

Կարապետ. — Վա՛յ, (հայելով) պօշ պան է, աս
տղան պարթևի չկրնար բլալ:

(Վարագոյր)

Գ. ԱՐԱՐՈՒԱԾ

[Տեսարանը կը ներկայացնէ Ա. եւ Բ. արարին նայնը]

Ա. Տեսարան

ԿԱՐԱՊԵՏ, ՕԳՍԷՆ

Կարապետ. — Օգսէն օղլում, իմ կիտցածս սա է
քի հալըն տունն էս, զաթէն էղածը ինչ է քի, հիւ,
անանկ չէ՞ մի ես:

Օգսէն. — Նասրը հիւ Կարապետ տայի, ամիս մըն է
քի մամտալէն մարիկա լացաւ, աշխարքը աշկիս մուրթ
զընտան կ'երեւայ կոր, տէրտէն ինքզինքս ըրախի
տուած էմ, աս իմ հալս էնապիին աշկէն չփախիր կոր,
էտեւէս ալայ կ'ընեն կոր:

Կարապետ (սիկարը ծխելով). — Չօճուխ կ'ըլլաս
կոր Օգսէն, տէլիսանլուծթանդ մեխրայիր:

Օգսէն. — Կարապետ տայի, կրտկ մըն է հոս տեղս
(ձեռքը արտիս դնելով), զիչեր ցորեկ կ'երի կոր, վրաս

տէսթան չընեք էն, ամէնուն պերանն է, կ'ըսեն կոր քի.

. Օգսէն,

Աղջիկ մը խուրմիշ ըրեր է էօքսէն,

Սէվապին զօրէն էղած պուտալա,

Նասրը տա գօնուռչ Օգսէն պուտալա:

Կարապետ. — Հոգդ մ'ըներ օղլում, ինծի մանիծի
Կարապետ կ'ըսեն, անոր խարչըլըն մը կրեմ տէ, կրո-
ղին պօք խարչըլամիշ ընեմ:

Օգսէն. — Մանի ըսելով գործը չլինար, էս կը
լինամ կոր. հոս տեղս, ախ հոտեղս, ախ, եազըք
սանա Օգսէն, էս արթըն տէլիսանլը տէյի չեմ ապրիր
Սամաթիայի մէջ:

Կարապետ. — Օգսէն օղլում, էս ի՞նչ ընեմ, կիտես
քի էս քեզի գաւկէս էւելի կը սիրեմ, զաթէն առջի
տէկ օրէն աս ալթը խուրած պիր բարմաք Ամէրիգալըն,
Պ. ժաժար է, ժիժար է, ի՞նչ խարախատայ է, երլաղս
չէ պրնած. Անգլիէն սիրտը անոր տուեր է, հայ չտուած
ըլլար, միտէն փախեմ. ամա նէ չարէ, չի տալու ըլլամ
ասան կէշ, ինքզինքս հորը կը նետեմ կ'ըսէ կոր, ի՞նչ
ընեմ, տունն ըսէ:

Օգսէն. — Չիտեմ, չիտեմ.

Ալ ասկէ ետքը աշխարք է զընտան,

Օգսէն թող չըսեն նայիմ նէ կընկան:

Կարապետ (մեկուսի). — Զաւալը Օգսէն, սէվապին
ջօրէն աշքիս էղեր է:

Օգսէն (լալով). —

Տուն, տուն էս, ախ տուն էս սէպէպը պիւթիւն,

Քիմ խըմը կուտաս բախի հէմ թիւթիւն,

Տուն էս, ախ տուն էս, քիմ է տէրպէտէր,

Կիչեր ցորեկ լամ, չօճուխէ պէթէր:

Կարապետ (մեկուսի). — Հէյ կիտի գարա սէվա,
Հայէ մարգուս ինչեր ըսել կուտայ:

Յգուկն. —

Մեր դեղին մէջը ճիւղան մըն էս տուն,

Չերեւար աչկիս մալ՝ միւլք՝ տեղ ու տուն,

Խնամփ, մէրճամէթ էկէր չունիս տուն,

Քէօլէիդէ էկու, ֆէտա քեզ տեղ՝ տուն:

Կարապետ (աչկերը սրբելով). — Օգտէն օղլում, կ'օգտէ, ինծի ա կէշ կ'ընես կոր, կէնճուլթիւնս միտկո կուգայ կոր:

Յգուկն. —

Աս դեղին մէջը էս իկիս մըն էմ,

Ուզէ ուզածդ՝ չապուրի մը կ'ընեմ,

Քու մէկ պախըտ ֆէրման է պալտս,

Կ'օգտէ քիմ իմին ազրատս ըլլաս:

Կարապետ. — Ալլան մէրկիտի, ճօշմիշ էկեր է:

Յգուկն. —

Ինք ամիսէն պէպէք մը թօփուղ,

Էրքէք խրվըրճըր, եանախներ խարրուղ,

Կէնիշ օմուզլու՝ քարի պէս միտեր,

Ուզածդ ըլլայ, էկու չէ մ'ըսեր:

Կարապետ. — Օգտէն, կ'օգտէ, խաշ որ ախճիկ ըլլայի նէ քեզի կ'առնէի:

Յգուկն. — Էս արուն կուլամ կոր, մինչեւ հիմա մարդու մը պան ըսած չեմ, ըսէմ նէ էկէր կիտեմ քի վրաս պիտի խնտան, ախ ինչո՞ւ ասանկ էղաւ, իմին Ի՞նչս էր պակաս, պալլիսի ըլլալս խաղահաթ է նէ կը ձգեմ, մէյ մին ա ծառքս տանակ չեմ պոներ:

Մանիճի կ'ըլլամ, թող տեսնայ ալէմ,

Քիմ տանակի տեղ պրնամ էմ խալէմ,

Ալէմին խօսքը սանքի բէք հողո էն,

Կ'օգտէ քիմ ըսեն պանտոտեղծ Օգտէն:

Կարապետ. — Չէ՛ օղլում, չէ, աս աչխըրքիս վրայ

դէնահաթին կէշը չըլլար՝ մարդուն կէշը կ'ըլլայ՝ տուն փախալից սրդողէ, ախր՝ օֆը ֆայտս չըներ. (նակասը ցուցնելով) հոս ինչ քիմ գրուած է նէ՛ անկա կ'ըլլայ:

Յգուկն. — Չարէ մը, Կարապետ տայի, չարէ մը, ազատէ ինծի աս տէրտէն, խաշ որ պիտի մեռնիմ, կ'իմանամ կոր, օրին մէկը սէլվիի ծառի մը պէս կեանք պիտի կորորիմ, ախ, էկէր Անգինէն քու ախճիկը չըլլար, մինչեւ հիմա շատոնց փախցուցած էի:

Կարապետ. — Հէմ ա կիտցած ըլլաս քի էս աս դործին համար ծառքէս էկածը կ'ընէի, ամա չարէ չի կայ. աղայ, իմին ա տէրտերս թագեցուցիր, քալէ էր՝ թանք մէյմէկ հատ նետենք, բրախին ամէն ցաւ մոռցնել կուտայ, քալէ:

Յգուկն. — Չաթէն խմելէն պաշխա պան մը ըրած չունիմ. աս տէրտէն ազատելու համար դէշիր ըլլայ նէ պիտի խմեմ. (աղջկան սենեակին դռան հայելով)

Իմանըմ ախճիկ, նայէ սա հալիս,

Կ'օգտէ աս ճէֆան, մը տանջեր ալ խ,

Քեզի սիրողին՝ կիտնաս քի կիւլիւմ,

Վալլան, չերեւար աչկիս չիշ էօլիւմ.

Օգտէն րէյիլը՝ մեռնի, աստքի նէ,

Իր ապան սիրտին մէջն էս՝ Անգինէ:

Օֆ, էրթանք խմենք:

Կարապետ. — Իշտէ մարդ րօելիք մէկը կայ նէ՛ ան ա աս է, անդիինն ա ինտն դուսուրու:

Բ. ՏԵԱՐԱՆ

ԱԽԹԷՆ, ԱՆԳԻՆԷ, ԺԻՐԱՅԻ

(Նախ Ժիրայր, յետոյ Պաթէն, յետոյ Անգինէ, զատ զատ դռնէն գլուխնին դուրս հանելով):

Ժիրայր. — Եարձակում պիտի դործեն:

Անգինէ. — Խեղճ Օգտէն, սիրահարուեր է:

Սարգեն.— Մէխանէ կացին, զընթմանմիւ աղիւսի
ըլլան (իւրեց տեղէն դուրս ելլելով):

Ժիրայր (առնելով).— Խորհրդակցեցան, իմացա՞ք:

Սարգեն.— Էս ամենական պանը իմացայ:

Անգիւնէ.— Հիմա ի՞նչ պիտի ընենք, մայր:

Սարգեն.— Տուք հոգեքնիդ մ'ընէք, էս հոս էմ,
պան մը չի կայ, Օգոստոսը պապայիդ տէրութեւնիւ էղաւ,
էօֆ ըրաւ բիւֆ ըրաւ, խօսքի մէկուրթիւնով մէխանէ
կացին քի սիրտերնուն կրակը մարեն...:

Ժիրայր.— Այո՛, այո, էս իմացայ, քիչ վերջ յաջը-
ձակումի պիտի սկսին:

Անգիւնէ.— Ի՞նչ կ'ըսէք, ի՞նչ յարձակում:

Ժիրայր.— Դացին որ օգնական ուժ բերեն է գլխ
սպանեն:

Սարգեն.— Անգիւնէ, Մ. Ժիժարը ի՞նչ կ'ըսէ կոր:

Անգիւնէ.— Ոչինչ, կը կարծէ թէ հայրս և Պ. Օգ-
ոստոսը խորհրդակցեցին են՝ որպէսզի Պ. Ժիրայրը սպաննեն:

Սարգեն.— Իրաւ է քի Օգոստոսին կլոսը տաքցեց էր
ամմա՛ գիշանը պան մը չըսին, հէլպէթատ տուն ա իւ-
մացար Օգոստոսին պէյիթ ըսելը:

Անգիւնէ.— Այո՛, սիրային բանաստեղծութիւն, բայց
չատ կոչտ տեսակէն:

Սարգեն.— Ատ ըսածները փարատըզութան համար է:

Անգիւնէ.— Ո՛չ մայր, բանաստեղծութիւն է, փա-
րատըզութիւն և բանաստեղծութիւն իրարմէ չատ կը
տարբերին:

Սարգեն.— Ինչի՛ս պէտք, ինձի համար ամենքն ա
մէկ տուռ կ'ըլլայ, աղէկ ամմա գօրը ի՞նչ է:

Ժիրայր (որ մինչեւ այն ասէն ականջները առած
դուռնէն դուրս կը դիտէր, դուրսով).— Ահաւասիկ կու-
գան, լմնցայ:

Անգիւնէ.— Ի՞նչ է եկողը, սիրելիս:

Ժիրայր.— Բայց անո՛նք, հրոսախուժներ են, օհ
Տէր Աստուած, զիս տեղ մը պահեցէք:

Սարգեն (Ժիրայրին).— Ի՞նչ կ'ըլլատ կոր ետքում,
սըթմադ պրնեց կալիպա, Անգիւնէ, ներսը ճուրի խառէ-
թին մէջը սուլֆաթօ կայ, պեր տէ մէկ հատ մը կլլէ:

Ժիրայր.— Օհ, պիտի մեռնիմ, աղմուկը շատցաւ,
կը համոտմարուն կոր. սէր երթամ Տէր Աստուած, սէր,
օհ, ինչու եկայ հոս:

Անգիւնէ.— Հանդարտեցէ՛ք սիրելիս, հանդարտե-
ցէք, եկող գացող չկայ:

Ժիրայր.— Ձայները չէք լսեր, տեսէք ի՞նչ աղ-
մուկ է:

Անգիւնէ.— Մայր, նայէ դուրսի սա աղմուկը ի՞նչ
է. հանդարտէ սիրելիս, ձեզի խաբեր են, հոս Պոլիս է,
վախ բնաւ չկայ:

Ժիրայր.— Ահա աղմուկը կրկին սկսաւ:

Սարգեն.— Եկող գացող չկայ, տուրսի բաթըրաթն
չօփի արապայ մըն է, ծինը աղմուկ էղեր է տէ արապան
աստին անդին սիւիւքլէմիւ կ'ընէ կոր:

Անգիւնէ.— Հիմա հանդարտեցէք:

Սարգեն.— Անգիւնէ, քիչ մը ճուրի մէջ կրակ մը
մարէ տէ իմցուր վախէն էօտը բաթլամիւ էղաւ:

Անգիւնէ.— Բան մը չէ մայր, ջղային է, այդպիսի
վարկեաններ յաճախ կ'ունենայ Պ. Ժիրայրը:

Սարգեն.— Ի՜նչ մեծ մարտ ա ճղային կը նէ՛ պօյու-
նա լօթման ուրուֆի կը հոտուրտար. բէք աղէկ է
աղաս, պզտիկ չիէ մը առ տէ՛ եէլէկիդ ձէպէն անպա-
կատ ըրէ:

Անգիւնէ (տոնելով).— Իմ վախկոտ նշանածս, բնաւ
քաջութիւն չունիք, ձեր այս վիճակը եթէ դիտող մը
ըլլար, հաւատացէք, անոր ծաղրին առարկայ պիտի
ըլլայիք:

Ժիրայր.— Ես չեմ վախնար, միայն թէ...

Սարկեն.— Ձեռ վախնար ամա՛հ էրեսիդ քրէնկը լի-
մօնի պէս սարարմիշ էղաւ, հայտէ կնա տէ պղտիկ ճուր
մը թափէ:

Անգիկեն.— Մայր, ինչեք կ'ըսես, ամօթ է:

Սարկեն.— Ախճիկա, ասոր ամօթը չկայ, նայէ մուկի
պէս կը տողաղայ կոր, վախնամ արբսէվէ էղաւ. էս է-
ղածը կիտեմ, իրինկունը 20 փարայի ֆընտըլս առնեմ
տէ չորս սօխալիս պերանը ֆըրլաթմիշ ընեմ:

Ժիրայր.— Կ'աղաչեմ սիրելիս, ժամ առաջ ինչ որ
պիտի ըլլայ՝ շտապենք որ ըլլայ, ես երկար ատեն չեմ
կարող հոս մնալ:

Անգիկեն.— Շարաթ մը եւս համբերութիւն եւ ամէն
բան պիտի ըլլայ:

Ժիրայր.— Սիրտս, ա՛խ սիրտս, սոսկալի կերպով կը
քարալսէ, կարծես թէ պիտի պայթի:

Սարկեն.— Կայնէ քա եավրում, քեզի լիմօնաթա-
մը չընեմ տէ խմես, վախ եավրում վախ, աս կորստե-
քիք արապան ա սրբան կտաւ ասկէ անցնելու (կ'ելլէ):

Գ. Տեսարան

ԱՆԳԻԿԵՆ, ԺԻՐԱՅՐ

Ժիրայր (միտ չորս կողմը դիտելով).— Անկարելի
է, մինչեւ որ հաստատ երաշխիք չտրուի անձիս ապա-
հովութեանը համար, չպիտի կարենամ ոչ մի վայրկեան
հանգիստ ընել:

Անգիկեն.— Ո՞վ կ'ուզէք որ տայ այդ երաշխիքը:

Ժիրայր.— Դուք, միտ մայրիկը, մըսթըր հայրիկը
եւ միւս մըսթըրը:

Անգիկեն.— Պ. Օգոսէնը:

Ժիրայր.— Այո՛, ես ամենէն չառ այդ պարոնէն կը
վախնամ:

Անգիկեն.— Ինչո՞ւ համար:

Ժիրայր.— Չգիտեմ, բայց ես անոր աչքերէն կը
սոսկում:

Անգիկեն.— Ձեզի բան մը ըսա՛ւ:

Ժիրայր.— Ոչ, միայն թէ անցեալ օր, երբ փո-
ղոցը ինծի հանդիպեցաւ, այնպէս մը աչքերուս մէջ
հայեցաւ, կարծէք թէ զիս ողջ ողջ պիտի ուտէր:

Անգիկեն.— Օ՛, խնդրեմ սիրելիս, Պ. Օգոսէնը մար-
դակեր մը չէ:

Ժիրայր.— Այո, մարդակեր մը չէ, բայց ես այն-
պէս կը կարծեմ թէ այդ պարոնը ինծի ուտելու կը
փափաքի:

Անգիկեն (ծիծաղելով).— Լաւ, ըսել է կ'ուզէք որ
Պ. Օգոսէնը ձեզ հաստատ խօսք տայ թէ ձեր անձին
չարիք մը չպիտի հասցնէ:

Ժիրայր.— Այո՛, հաստատ խօսք:

Անգիկեն.— Լա՛ւ, այդ բանը ես ձեզի կը խոստա-
նամ, Պ. Օգոսէնը տգէտ է, բայց միեւնոյն ատեն պատ-
ուաւոր երիտասարդ է, անոր համար խօսքը ամէն բա-
նէ վեր է:

Ժիրայր (կրկին դողդալով).— Ահա կրկին...
կրկին կուգան կոր... վստահ եմ որ ասիկա կառք մը
չէ. լսեցէ՛ք, վաղելով սանդուխներէն վեր կ'ելլեն, օ՛,
այս անգամ ազատու՛մ չկայ:

Անգիկեն (մեկուսի).— Խեղճ տղայ, չառ վախկոտ է:

Ժիրայր.— Չէնք մը, զէնք մը՝ որպէսզի ինքզինքս
պաշտպանեմ:

Գ. Տեսարան

ՆՈՅՆՔ, ՍԱԹԷՆ

Սարկեն (ձեռքը գաւաթ մը լիմօնաճուրակներով).
— Առ եավրում, խմէ տէ սիրող պացուի, մը վախ-
նար, իլաճ չէ, խմէ, քեզի բէք աղէկ է ասիկա:

Ժիրայր. — Ոչ... ոչ... ոչ մէկ բան, այս տունը աներեւոյթ ոգիներով լեցուն է:

Անգիմէ (գաւաթը մօրը ձեռքէն առնելով). — Պ. Ժիրայր, խնդրեմ սիրելիս, մի քանի ուժայ առէ՛ք սա լիմոնատէն, կը բացուի՛ք, փխստակար բան մը չէ, տեսէ՛ք ես իմ ձեռքովս ձեզի կուտամ:

Ժիրայր (խմելով եւ դուրս տալ սկսելով). — Այս ի՞նչ տեսակ լիմոնատ է, մէջը չաքարի տեղ աղ դրեր են:

Անգիմէ (մօրը). — Մայր, արդեօք սխալ բան մը քրիր, չաքարին տեղը աղ չդնէիր մէջը:

Սարէն (խմելով). — Ձէ Անգիմէս, չէ, էս անանկ չօլբաղճաւորնա դործ չեմ տեսնար. տեսայ քի չօճուխը վախցեր էր, կացի չապուճախ Իպրաքօնէն պղտիկին ծառքը քսաննոց մը տալով խատէխին մէջը չիչ ընել տուի քի խմցունեմ տէ գօրգու վերէմի չըլլայ:

Անգիմէ. — Օ՛հ, Տէր Աստուած, ի՞նչ ըրիր մայր, ի՞նչ քրիր:

Ժիրայր (կրկին քֆնելով). — Օ՛հ, ի՞նչ սոսկալի լիմոնատ, ի՞նչ սոսկալի լիմոնատ...

Սարէն. — Խմէ՛, Պ. Ժիժար, խմէ, Անգիմէն պրոյտիկ էր նէ ան խըտար խմած է քի. մենք պիտէ խմած էնք, ի՞նչ կայ վախճալու. թէմիզ 6 տարեկան չօճուխի չիչ է, վախճալիք պան չկայ:

Ժիրայր. — Ի՞նչ է եղեր, Օր. Անգիմէ, խնդրեմ, բացատրեցէ՛ք, չհասկցայ:

Անգիմէ (օրթունքը խածնելով). — Ոչինչ, չէ՞ք գիտեր թէ մայրս կ'ուզէ որպէսզի ձեզի հաճոյք պատահուէ, և կարծելով թէ դուք լիմոնը կը սիրէք, Իսկէն լիմոն սխմեր է մէջը, ահա խնդիրը:

Սարէն (մեկուսի). — Աչկդ խաղայ, աղջիկ, հէմէն տէ ուշտուրեց, ինչ պիտի ըլլայ քի, աս մօրը աղջիկն է:

Ժիրայր. — Քիչ մը ջուր բերէ՛ք որ բերանս ցոլուեմ, քիթիս զարմանալի հոտեր կուգան:

Սարէն. — Քա մեղայ, քէօրնամ քի 6 տարեկան էր չօճուխը, պերանը կաթ կը հոտէր կոր, հէմ ա թէմիզ չօճուխ է:

Անգիմէ (բարկանալով). — Կը բաւէ մայր, դուռ ալ սկսար խնթ բաներ դուրս տալ, լուցէ՛ք:

Ժիրայր. — Ստամոքսս անհանգիստ է, պիտի փրսխեմ, աչքերս իրար կ'անցնին:

Անգիմէ. — Վնասակար բան մը չէր խմածնիդ, մաքուր լիմոնատ էր:

Սարէն. — Թէմիզ է ետվրում, թէմիզ է, զաթէն աս գերդաստանը թէքմիլ թէմիզ էն:

Անգիմէ (մօրը). — Տեսա՞ր ինչ փորձանք պիտի բանայիր իմ գլխուս, մէյ մ'ալ ինքն իր գլխուդ դործ մի՛ տեսներ:

Սարէն (իմքնիւրեն). — Կիտեմ քի եանդըլը պան մը քրի ամմա՛ ինչ է նէ, վախթ չի կար, գիշերով այաղը պէտք էր քիմ ձգուեր տէ անանկ խմէր:

Ժիրայր (կրկին վեր ցատկելով). — Լուցէ՛ք, հանադարտ, ահաւասիկ այս անգամ չեմ խաբուիր, կուգան կոր, ծանր մարմին մը սանդուղներէն վեր կ'ելլէ:

Սարէն. — Անգիմէ, սըթման նորէն պոնեց, սա չիչէն քիչ մը խմցուր:

Անգիմէ. — Սանդուղներէն մէկը վեր կ'ելլէ, չուտ սա լիմոնատը թափէ, հիւր կուգայ:

Ժիրայր (վախով). — Իմ լսողութիւնս տեղն է, այս անգամ դուք ալ լուցէ՛ք, ահա կը մօտենան, եկան, դէնք մը, դանակ մը, փայտ մը... կը պաղատիմ, ինքնապաշտպանութեան համար զէնք մը տուէ՛ք:

Սարէն. — Անգիմէ, սա մաշան ծառքը տուր նախք ի՞նչ պիտի ընէ. աս սղան հիւանտոտ է, տօքթուրի տանելու է:

Ժիրայր.— Եկան... ո՛ւր պահուեալիմ, Յր. Անդի-
նէ, խնդրեմ, օգնութեան եկէք, ինդրեմ, միտս, զիս
միեակ մի ձգէք. եկան... եկան...

Ե. Տեսարան

ՆՈՅՆՔ, Տ. ՍԱՐԳԻՍ

Տ. Սարգիս (մտնելով).— Բարեւ ձեզ, (Ժիրայրին
նայելով) այդ ի՞նչ վիճակ է, միւսին հիւսնդ է, գոյնը
նեւեր է:

Ժիրայր (նանդաւորելով).— Ոչինչ, պարզ սրտի բա-
բախում մը, որ Պալիս եկած օրէս ի վեր շատցած է:

Սարքեն.— Տօբթօրի մը ցուցունենք. հօշ հիմա ա-
նոնց ա էմիլիէթ չիկայ ետ, տիրի տիրի մարդը ետ-
թախը կը պառկցունեն. կէնէ վաղ մ'անցնիր կնկան
իւլաներէն:

Տ. Սարգիս.— Կարապետ աղան ո՛ւր է, շատոնց է
որ զինքը չեմ տեսած:

Անգիմե.— Հայրս քիչ առաջ դուրս ելաւ Պ. Սգ-
աէնին հետ:

Ժիրայր.— Ես այս քաղաքէն շատ կը վախնամ:

Սարքեն.— Կիտես ա, էրկուքը մէկ զըխըմլանմիչ
ըլլալու կացին, հիմա վո՛ւր է նէ քէօր քիւթիւք կու-
շան...:

Տ. Սարգիս.— Թող որ խմեն, մարդու վեհաս չեն
հասցուներ, անոնց ալ խմելիքը հաճոյք կը պատճառէ
իրենց:

Անգիմե.— Այո՛, բայց պատճառ կ'ըլլան որպէսզի
նշանածս վախու մէջ ինայ:

Տ. Սարգիս.— Ի՞նչպիսի վախ:

Ժիրայր.— Խնդրեմ, տէր հայր, ժամ առաջ պօսկի
առարարողութիւնը վերջացնենք, որպէսզի կնոջս հետ Ա-
մերիկա իմ ծնողքիս մօտ մեկնիմ:

Սարքեն.— Անգիմե, Պ. Ժիթարը ի՞նչ կ'ըսէ կոր,
իշտէ ատ պանը չըլլար, չէ քիմ Ամերիքա, աղջիկս սը-
կէ սթասիօն պիլէ քովէս չեմ գտեր:

Անգիմե.— Մայր, մայր:

Սարքեն.— Ձէ, չէ, ատ պանը չըլլար. քա կան-
ցէք սա թիրթիրեթին զաւակը մօրմէն պիտի գտէ,
աղէկ քի ատ պանը առաջուրնէ ըսիր:

Տ. Սարգիս.— Սաթէն հանրմ, կեցիր գործը հա-
կնանք:

Սարքեն.— Գործը մործը չիտէմ, ի՞նչ էս աղջիկս
այս պօքը պերի քի էլէրը վրան խնտան տէյի. չէ քիմ
աղջիկս, բապուճին թէքը պիլէմ սըկէ հոն չեմ խրկեր:

Ժիրայր.— Խնդրեմ, միտս:

Սարքեն.— Միտը, օսկորը չիտէմ. քա չէ, ըլլալիք
պան չէ, եանիյա քի կը խենթեմա աղջիկս քովէս
գտան նէ, Աստուած չընէ:

Ժիրայր.— Բայց տիկին, լելուզակները մտածեցէք:

Սարքեն.— Մեր մէջը տուգախ խուրմիչ ընող չկայ,
ատ պանը արւն կ'ընես, տէր պապա, տուն ըսէ, ա-
տանկ տուս բուս մը կենար. աղջկանս հաորէթը չա-
ռած պիտի տանի:

Անգիմե.— Մայր, հաւատա որ պիտի մեռնիմ:

Սարքեն.— Նայէ՛ Անգիմե, ի՞նչ քիմ ըսես նէ պօշ
է, էկէր էրթալու քիմ ըլլաւ, կ'անիծեմ քեզի, մար
էմ, կիտես ա մօրը անէժքը կը պընէ, տուած կաթն
հէլալ չեմ ընէր:

Տ. Սարգիս.— Տէր Աստուած, Տէր Աստուած:

Ժիրայր.— Բայց հոս ապրիլ անկարելի է, ես չեմ
թոյլատրեր որ կինս հոս մնայ:

Սարքեն.— Ի՞նչ, տահա առաջուան ինտուիլ վրա՞ն
էս. կայնէ էս հիմայ ընելիքս կիտեմ, էրթամ Կարա-
պետ աղան կանամ պերեմ տէ, գործին ի՞նչ ընէկ ըլ-
լալը հասկցունեմ, ետքէն տուք մտմապէք:

Անգղիկէն.— Մայրիկ, պիտի խայտառակուինք, ի սէր Աստուծոյ դուրս մի' ելլերք:

Տ. Սարգիս.— Սաթէն հանրմ, դործ ընելէ առաջ պէտք է մտածել, բարկութեամբ ելլողը. վնասով կը նստի, աճապարեղու տեղի չկայ:

Ժիրայր (Անգղիկէնի). — Միտն ալ անոնցմէ է, դուրս կ'ելլէ որպէսզի մեր վրայ յարձակին:

Սաթէն (սեպնելով Ժիրայրի Անգղիկէնի ականջին փափապը). — Ի՞նչ, տուն ա աղջիկս խանաբերմիչ կ'ընես կոր, տուն հիմա կը տեսնաս, հիմա 5 թաքքէ սապր ըրէ տէ նայինք ինտոր Ամէրիբա հարս կը տանիս էղեր (դուրս կ'ելլի):

2. Տեսարան

ՆՈՅՆՔ ԱՌԱՆՅ ՍԱԹԷՆԻ

Ժիրայր.— Գնայ, ալ այս սնդամ փրկութիւն չկայ:

Անգղիկէն.— Տէր հայր, դուք միջոց մը խորհեցէք, հիմա ի՞նչ պիտի ընենք:

Տ. Սարգիս.— Ես հոս եմ, մի' վախնաք:

Ժիրայր.— Զէնք ունի՞ք:

Տ. Սարգիս.— Ինչպիսի դէնք:

Ժիրայր.— Ատրճանակ, դանակ, և այլն:

Տ. Սարգիս.— Ինչի՞ պէտք են այդ դէնքերը:

Ժիրայր.— Բայց ինչո՞վ դէմ պիտի դնէք անոնց:

Տ. Սարգիս.— Տղատ, հոս յարձակու՞մ, կռիւ, ոճիր այդպիսի բան մը չեմ տեսներ, ըլլալիքը պարզ խորհրդակցութիւն մըն է միայն:

Անգղիկէն.— Ինչ որ առաջարկեն, առանց այլեւայլի ընդունեցէք:

Տ. Սարգիս.— Եթէ ձեր նշանածը կը սիրէք, պէտք է որ ընդունիք:

Անգղիկէն. (լալով).— Ապա թէ ոչ առ յաւէտ կը բաժնուիմ:

Տ. Սարգիս.— Եթէ խելացի էք, անոնց առաջարկները ընդունելէ զատ ձոր չունիք:

Ժիրայր (դուրս գալով).— Ըսել է որ պիտի յարձակին, վրաս դէնք մը անդամ չունիմ, բայց եթէ առանց առաջարկի՞ զիս սպանեն, Անգղիկէն, սիրելիս, խղճա ինձի, մառանը իջնեմ ու հոն պահուրտիմ:

Տ. Սարգիս.— Տղատ, մառանը իջնելու ի՞նչ հարկ կայ, սպաննութիւնը եւ'ր տեղէն հանեցիր:

Ժիրայր.— Բայց եկողները:

Անգղիկէն.— Եկողները հայրս ու մայրս են:

Ժիրայր.— Ինչո՞ւ համար պիտի գան:

Տ. Սարգիս.— Ձարմանալի բան, ի՞նչ ըսել է ինչու համար պիտի գան, իրենց տունն է, հարկաւ պիտի գան ու պիտի խօսին:

Անգղիկէն.— Սիրելի Ժիրայրս, ընդունէ առաջարկին:

Տ. Սարգիս.— Եթէ չընդունիք, ես առանց բռն մը ըսելու պիտի քաշուիմ:

Ժիրայր.— Կը պաղատիմ, տէրհայր, զիս առանձին մի չգէք, կ'ընդունիմ ինչ որ ալ ըլլայ, առաջարկին կ'ընդունիմ միայն թէ ինձի չսպաննեն:

Անգղիկէն.— Ծնորդակալ եմ, դուն չատ բարի ես, որքան երախտապարտ եմ:

Տ. Սարգիս.— Հիմա, զաւակներս, խնդիրը լըջօրէն քննենք, Սաթէն հանրմի դժգոհութիւնը միմիայն Մամիկիա տեղափոխուելինիդ է, այնպէս չէ՞:

Անգղիկէն.— Այո', տէրհայր, մօրս դժգոհութիւնը այդ էր իմայն:

Տ. Սարգիս.— Իսկ հայրդ:

Անգղիկէն.— Մայրս ինչ որ ըսէ, հայրս կը համալկերգի:

Տ. Սարգիս.— Ըսել է թէ միւսին երբոր ձեզ հոս ձգելու հաւանի, խնդիրը վերջացած պէտք է համարել:

Փիրայր.— Բայց այն ժամանակ երկուքին ալ մահուանը պատճառ պիտի ըլլամ:

Տ. Սարգիս.— Ձգէ աղաս, ձգէ՛ այդպիսի պարսպ մտածումները, հոս չէ որ մարդ սպաննել, այլ մըջիւնի մը վրայ իսկ չեն կոխեր:

Անգիկնէ.— Նշանածիս այնպէս խաբեր են թէ հոս աղատ համարձակ ամէն վայրկեան մարդ կը սպաննեն, կը կողոպտեն, լեռ կը հանեն:

Տ. Սարգիս.— Այդ բաները կ'ըլլան, բայց հոս չէ, սուտ չէ, միայն թէ սխալ է:

է. Տեսարան

ՆՈՅՆՔ, ՍԱԹԷՆ, ԿԱՄԱՊԵՏ ԵՒ ՕԳՄԷՆ

(Դուրսէն բացագանչուրիւններ՝ գինով վիճակի մեջ)

Փիրայր (շուտաւ ու սն ու դողով). — Կուգան, եկան... ալ այս անգամ բռնուեցանք, շատուոր են:

Անգիկնէ.— Եկողները ծնողքս են, ս'հ, հայրս կրկին գինով է, Պ. Օգսէնն ալ հետն է, ես անոր ձայնը կը ճանչնամ:

Տ. Սարգիս.— Եթէ հայրերնիդ գինով է, խնդիր աւելի չուտ կը կարգադրուի, Կարապետ աղան եթէ խմած ըլլայ, ամէն բանի կը հաւանի (Չալներ դուրսն)

Փիրայր.— Ո՛հ, ինչպէ՛ս ինքզինքս պաշտպանեմ: Ի՞նչպէս... դուք մի վախնաք, ես դիւրին դիւրին անձնատոր չեմ ըլլար (սեղանին շակ կը մտնէ):

(Ամենքն ալ ներս կը մտնեն գինով վիճակի մեջ)

Կարապետ.— Վո՞վ վորին մալը կը տանի կոր նալո՞ւ:

Սարքեն.— Վո՞ւր կ'նաց Պ. Փիփարը:

Օգսէն.— Տուք մէկ թարափ կեցէք, էս խօրախեմ աս պաճախորդին հետ:

Փիրայր (սեղանին շակէն).— Եթէ քայլ մը առաջ նստուիք, կը կրակեմ:

Կարապետ.— Դա աս տղան մասային տակը ի՞նչ կ'ընէ կոր:

Տ. Սարգիս.— Կարապետ աղա, խնդիրը պարզ անհասկացողութեան մը արդիւնք է:

Անգիկնէ.— Հայր, գրդուելու տեղի չկայ, Պ. Փիրայրը հաւանեցաւ:

Օգսէն.— Միւսիւ, հոնտեղը ի՞նչ կ'ընես կոր:

Փիրայր.— Մի՛ մոտենաք, կը սպաննեմ:

Կարապետ.— Ծօ կայնեցէք նայիմ, աս պաճախորդը պաներ մը կ'ընէ կոր:

Անգիկնէ.— Խնդրեմ, Պ. Փիրայր, դուքս ելէք աստի՛կ, ամօթ է:

Փիրայր.— Ո՛հ ոչ, ես հոս բերդիս մէջ պիտի մեռնեմ քաջարար:

Կարապետ.— Ծօ Օգսէն, սրելիկա մասային տակէն տուրս հանէ տէ մէքամը հասկնանք:

Օգսէն.— Հայտէ միւսիւ, տուրս ելի՛ աակէ տէ իրար հասկնանք:

Տ. Սարգիս.— Ո՛հանք, օրհնած, կեցէք իրար հասկնանք:

Սարքեն.— Տէքհայր, հոս իրար անցնելիք պոն չի կայ, էս աղջիկս ասկէ հոն չեմ խրկեր:

Օգսէն (Փիրայրը դուրս հանելով).— Եկու նայինք, սանկ օրթան կեցիր տէ բսիլիդք ըսէ:

Անգիկնէ.— Խնդրեմ, Պ. Օգսէն, մի քիչ քաղաքաւորար եղէք նշանածիս հանդէպ:

Օգսէն.— Օրիորդ, էս զարարը պան մը չըրի, թափուի պէս քիւմէսը մտեր էր տուրս հանեցի:

Անգիկնէ.— Այո՛, բայց այդ տեղը մտնելուն պատահաւոր դուք էք:

Օգսեն.— Էս:

Անգիմե.— Այո՛, դուք, պոռալ կանչելով ներս մտաք, և ան ալ կարծեց թէ զինքը սպաննելու կուգաք, վախնալով հոն մտաւ:

Օգսեն.— Օրիորդ, էս կեանքիս մէջը նամէրածէ գործ չեմ տեսած, զաթէն ասոր վրայ ծառք վերցնելը մերթ է:

Կարապետ.— Տէրպապա, Պ. Ժաժարին...

Ժիրայր (բերանաբաց).— Ժիրայր...

Կարապետ.— Պ. Ժիրար...

Ժիրայր.— Ժիրայր:

Կարապետ.— Հասկցանք, աս պարոնին հազորդութիւնը տուր, զիրա բէք չեմ հաւնիր կոր:

Անգիմե.— Հայր, Աստուծոյ սիրոյն զիս մի՛ տանջէք, հաւատացէք որ անձնասպան պիտի ըլլամ:

Սարկեն.— Քա ետվրուս, տուն ինչո՞ւ տող կ'ելլաս կոր, մէկէր իւզիւնթիւն քեզի համար է, հարդ մարդ ձգես տէ թախ աշխրթին անդի ծարր ի՞նչ գործ ունիս:

Կարապետ.— Ծանրութիւնովը օսկի բարա խառնած էմ, հախը տուր տէ տար:

Տ. Սարգիս.— Կարապետ աղա, այդ ի՞նչ խօսք է, արդէն այդ բանին պէտք չպիտի ունենար:

Անգիմե.— Խնդիրը կարգադրուած է:

Կարապետ (Սարկենին).— Սաթէն, ի՞նչ է էղեր, հասկցուր ինծի, զէրէ լախըրաւները թէրս կը հասկնամ կոր:

Օգսեն.— Ուզէք նէ էկած ճամբովը աս տղան էս ծառքովս ետ տարձունեմ:

Ժիրայր (Անգիմեին).— Խնդրեմ, սիրելիս, ըսէք որ այս պարոնը խօսքի մէջ չմտնէ:

Օգսեն.— Ծօ պարոնը վո՞վ է, հոս պարոն մարոն չիկայ, էս աս տունը խաղվէ խմած էմ, չէ նէ Օգսէնին աշխատին հետ եարբէի էլլալը քեզի կը սորվեցունէի:

Կարապետ.— Օգսէն, աս եարբախը եարբախ ըրէ, մէրտնէ խօսք տուիր, խօսքդ պիտի պնես, ասկէ ետքը Անգիմէն քուրիկդ է:

Օգսեն.— Էս խօսքիս տէրն էմ, Անգիմէին ծուռ աշխով նայելու քիմ ըլլամ՝ աշուրներս քէօրնան:

Սարկեն.— Աթէրին օղլում, տուն բիս արուն չունիս՝ էս քու խօսքիդ կը հաւտամ:

Ժիրայր.— Խօսք տուէք որ ինծի չպիտի սպաննէք:

Սարկեն.— Տուն սա ըսէ առաջ, աղջիկս պիտի աւանիս, չէ նէ մի հոս մեր քովը պիտի մնայ:

Կարապետ.— Էրէրա, պէքլէյելու վախիթ չունիմ:

Տ. Սարգիս.— Պարոնը խօսք տուաւ որ իւր կինը ասկէ քալլ մը անդին չպիտի տանի:

Սարկեն.— Իրա՞ւ կ'ըսես տէրպապա, պերանդ պազնեմ:

Կարապետ.— Տէրտէրներուն մինակ ծառքը կը պազնեն, անկէ վեր մ'ելլար:

Անգիմե.— Ուրեմն վերջացած է, այնպէս չէ՞, հայր:

Սարկեն.— Անոր մը հարցներ, լմնցած է. (Ժիրայրին) քա ետվրուս, պօշ տեղը սիրտս տող հանեցիր:

Ժիրայր (Անգիմեին).— Օրիորդ, միայն սա պարոնին կը վախնամ կոր:

Օգսեն.— Էս ճանաւար չեմ, մը վախնար, ըսելիք չը ունիս նէ ըսէ:

Կարապետ.— Աթէրիմ Օգսէն, մէրտնէ մէյտան էլլալու է, մենք մարդուն էտեւէն գործ չունինք:

Անգիմե.— Ինծի մտիկ ըրէք, ահա թէ խնդիրը ինչ Պ. Ժիրայրը պատուոյ խօսք կ'ուզէ Պ. Օգսէնէ՝ որ եղբայր՝ ուր որ ալ ըլլայ՝ զինքը պաշտպանէ և ոչ է կերպով իրեն չարիք մը չհասցնէ:

Կարապետ.— Կէնէ աւետարանը ծառք առինք:

Օգտեն.— Քուրիկ, ասկէ ետք տուն իմին՝ քուրիկս
էս, էս քեզի նամուսիս վրայ էրդում կ'ընեմ ըի տուն
իմին քուրիկս պիտի ըլլաս, էրիկդ ա աղբարս, չէ քի
էս ծեղի ծուր նայիմ, պաշխա վով քիմ ա ըլլայ ծեղ
մազերուն մէկ թէլին ապողը, էկէր եօր չընեմ նէ Օդ-
սէն անունը ինծի թող հարամ ըլլայ:

Կարապետ.— Եաշա պէ թօտուն, խօսք ըսածդ ա
առանկ կ'ըլլայ:

Սարեն.— Էկու զաւակս, ճակատդ պաղնեմ:

Տ. Սարգիս.— Կեցցե՛ս, Օգտէն, զուն պատիւ կը
բերես զիւղացիներուն:

Անգիմէ.— Մինչեւ վերջ զուն իմ եղբայրս ետ:

Ժիրայր.— Հոգիս, անձս, մարմինս քեզի կը յանձ-
նեմ, զուն իմ պաշտպանս եղիր:

Կարապետ.— Օգտէն պաշխա, պու պաշխա, նաֆի-
լէ է, աս տղան պալըթօճի չկրնար ըլլար:

(Վարդգոյր)

Ներկայ բիւր խաղալու համար անպայման պէ՛տ
է արտօնութիւնը առնել հեղինակին, հետեւեալ պարա-
գային հեղինակը ազատ կը գգայ ինկզբին օրինական
ամեն հետապնդում կատարելու:

Կը յայտարարեմ քե «Ճայի Կարապետ կամ Ամերի-
կահայ Փեսացուն» բիւիին հրատարակութեան մեջ իմ
հեղինակի բոլոր իրաւունքս կը նուիրեմ բնկերոջս Պ.
Բեմ-Սիմոնի, որ ազատ է իր ուզած եղանակովը շահա-
գործելու զայն. միայն կը պահեմ իրաւունքս այս բիւի
ես ինքն ալ խաղալու:

1920 Նոյ. 3, Բերս

Ա. ՊԵՆԷԱՆ

ՅԱԿՈԲ ԱՐԲԱՆՄԵԱՆ

Պատըր ալի, Բէշիտ էՅ. խան

Քրտմանտ-հրատարակիչ, քերթեու գործակալ եւ
սպառման կեդրոնատեղի բոլոր նոր հրատարակութեանց

Կանխիկ վճարումի փոխարէն կը հայթաթէ ամէն
տեսակ վէտեր, գառազրքեր, հանդէսներ եւ օրաթերթեր
ամէն լեզուով: Կը հայթաթէ նաեւ գրեւական եւ
գործարանի նիւթեր: Մասնաւոր պայմաններով կը
ստանձնէ ապագրական դործեր՝ աման, շուա եւ մաքուր:

ԴԻՐՈՂԸ ԳՈՇ ՄՆԱՅԱՐ Է

ՆԻՔ ՔԱՐԹԸՐ, Ամերիկացի հռչակաւոր գաղանձի
 ոստիկանին վերջին արկածները, հրապարակ ելած է
 1—10 գիրք: Ամէն գիրք կ'արժէ 15 զրշ.: Մէկ ծայ-
 րէն միւսը հետաքրքրական: Կեդրոնատեղի Յակոբ Ար-
 րահամեան, Պապը Ալի, Րէշիտ էֆ. խան:

ՆԱԹ. ԲԻՆՔԷՐԹԸՆ, Ամերիկացի նշանաւոր ոստի-
 կանին նոր գործերը: Նախ Բինքէրթըն եղած է բովան-
 դակ Ամերիկայի գողերուն, աւազակներուն, ոճրագործ-
 ներուն սարսափը և գոհերու և անմեղներու սիրտա-
 րարը: Դ'ւր որ դէպք կայ, միշտ հոն ժամանակին կը
 հասնի և արդարութիւնը ի գործ կը դնէ: Հրապարակ
 ելած է 1—17 գիրքերը: Ամէն մէկ գիրք կ'արժէ 7.5 զր.:

ԱՐՍԷՆ ԼԻԻԲԷՆ, ոստիկան, դող, ճէնթըլմէն, քա-
 ղաքացի, պաշտօնեայ և ճամբորդ. Էկայ ամբողջ աշ-
 խարհի մէջ մէկը որ լսած չըլլայ այս անունը սինէմա-
 ներու մէջ: Ասոնց տնօրէններն իսկ իրենց յաճախող-
 ներուն կը ցուցադրեն անոր արտասովոր արկածները,
 որ մը նաւով, ուրիշ որ մը օթօմօպիլով, մօթէրով,
 շողեկաւքով, որ մը բանտին մէջ, որ մը Ֆրանսայի
 նախագահին մօտ, ուրիշ որ մը պալատին մէջ և այս-
 պէս շարունակաբար՝ ամէն տեղ, նոր անունով, նոր
 պաշտօնով և նոր դէմքով: Հրապարակ ելած է 1—5
 թիւերը, կը պարունակեն 5 պատմութիւն, հատորը 10 զր.:

ՇԷՐԼՈՔ ՀՈԼՄՍ, Անգլիացի հռչակաւոր և պետա-
 կան գաղանձի ոստիկանը, որու եւրոպական և ասիական
 պետութիւնները պաշտօն յանձնած են իրենց պետա-
 կան շահերուն և գաղանձներուն հսկելու և հանգոյց-
 ներ լուծելու համար: Լոնտոնի և զանազան տեղերու
 մէջ իր ի գործ դրած արկածները բաղմազան են: Լոյս
 տեսած են իր նոր արկածներուն շնորքը՝ 1—4, հաւթ
 10 զրշ.:

ՄԻԼԻՈՆՆԵՐՈՒ ԳԱՂՏՆԻՔԸ, Արսէն Լիւբէնի հեղի-
 նակ Մօրիս լը Պլանի նոր և վերջին գործը. կը պա-
 րունակէ վերջին համաշխարհային պատերազմին դրա-

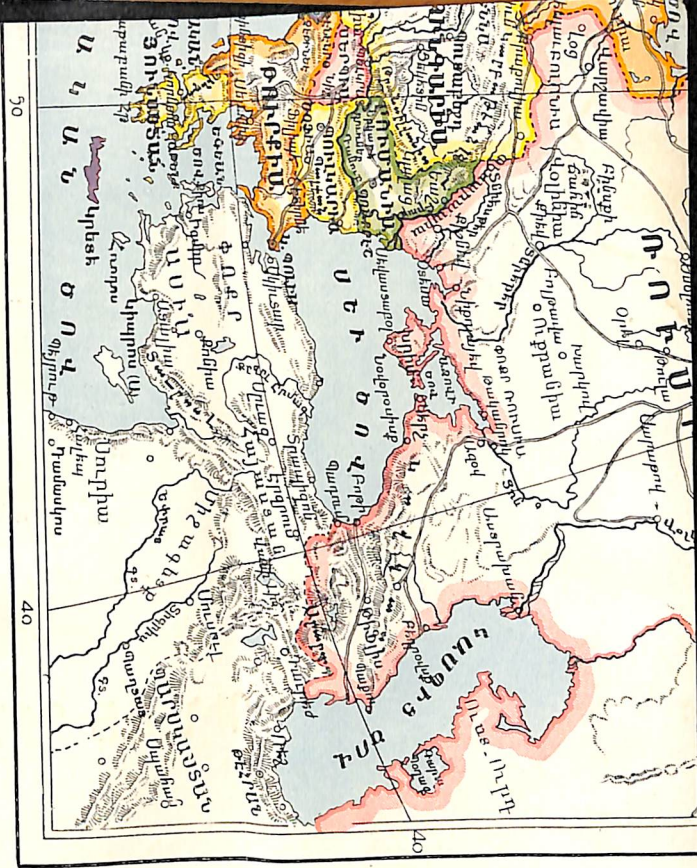
մական շահադիտութիւններու դրուագներ և գաղա-
 նիքներ. մեծածաւալ հատոր մը ծայրէ ի ծայր հետա-
 քրքրական, գին 75 զրշ.:

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆԷ

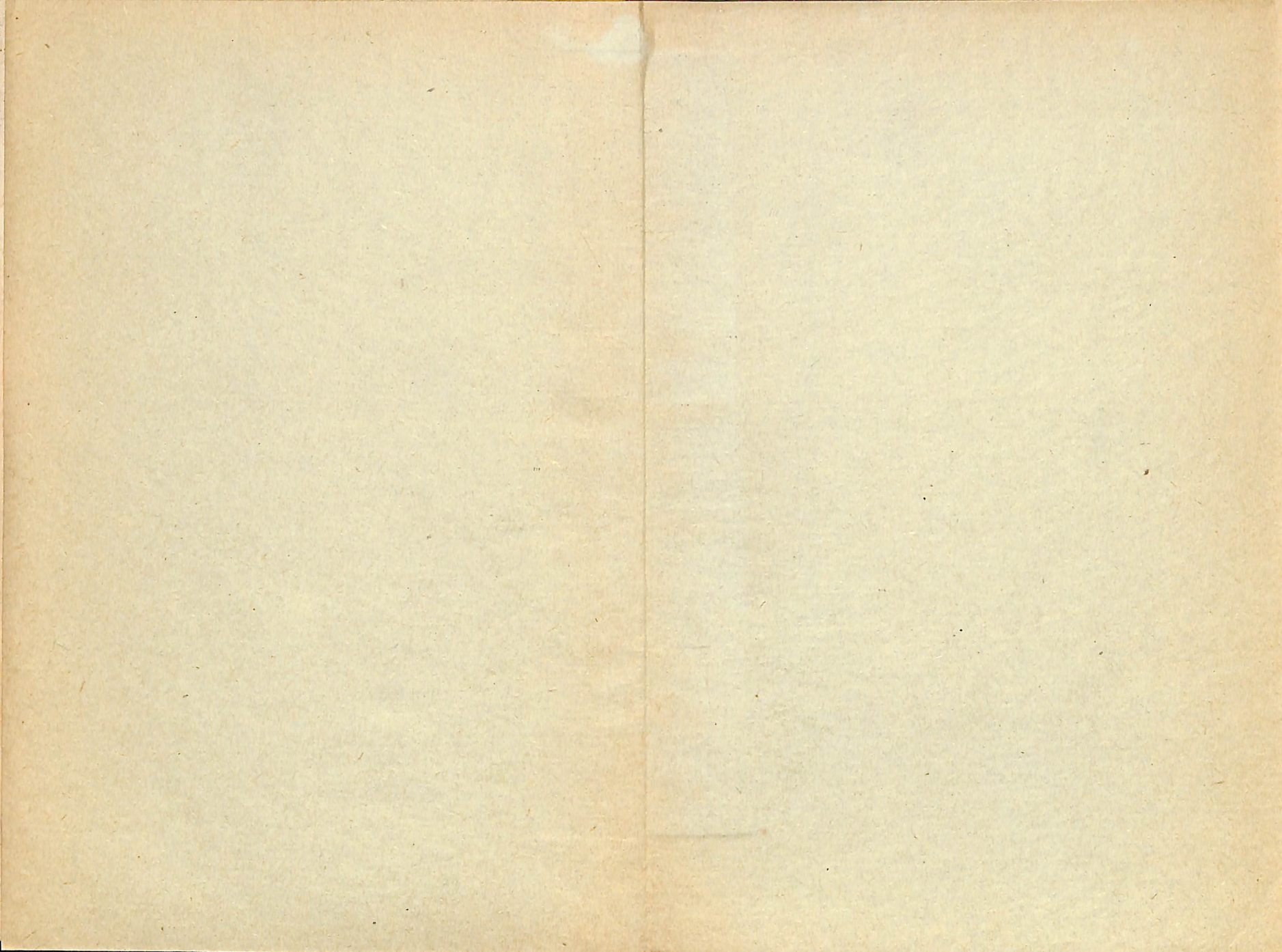
Միջնորդ Տէրպապան	130 զր.
Ապտիւլ Համիտ և Շէրլօք Հօլմս	100 »
Յեղափոխութեան Մակարոյժները	40 »
Չափըր Ալբամ	25 »
Արիւնտ Յիշատակներ	25 »
Ճեպրնթայ Նորածինը	5 »
Միքէի Սիրարկածը	25 »

Զօր. Անդրանիկ և իր պատերազմները	130 զր.
Անդրանիկ, Մուրաա և Պօղոս Նուպար	120 »
Ինչո՞ւ հեռացաւ Անդրանիկ Դաշնակցութենէն	10 »
Սկիցի Հաճի Աղան և Սամաթիացի Գոհար Տուտուն	20 »
Բաւրութին կամ Սրիկայ Վանականը	50 »
Կեսարի Տարփուհին	40 »
Պօքաչիօյի Տասնօրեակը	60 »
Սիրահարներու Տարեցոյցը	20 »
Հաւատաքննութեան Գաղանձները	125 »
Միամիտի մը արկածները	50 »
Շրաքնէլի Տակ	60 »
Թիապարտը	60 »
Քամեկիազարդ Կինը	60 »
Կանացի Վատասերում	50 »
Իրանի Պատուհասները	60 »
Նամուս (Շիրվանդատէ)	50 »
Պատուի համար	40 »
Հայաստանէ Ասուլիսներ	50 »
Վերջին Բեմը	25 »
Սիրելու Արուեստը	15 »
Պարելու Արուեստը	25 »
Կերակուր պատրաստելու գիրքը	50 »
Ասիացի Սափրիչը	15 »
Սատանա	75 »
Գողը	10 »
Սիբլօպ	5 »

Արարայ	75	»
Արիւնի Զորը	20	»
Ատիլին Խնդերը	10	»
Աբու Լալա Մահարի	20	»
Խոնարհները	50	»
Ատանայի Եղեռնը	12,5	»
Համբարձման Վիճակ	15	»
Պղնձէ քաղաք	25	»
Հայաստանի Ոսկեհանքեր	25	»
Դեռւան Մորկընթաուի Յիշատակները	100	»
» Ճէրարտի	80	»
Հայաստանի Զարդերը	100	»
Մարսափի Երկրին Մէջ	100	»
Հայ Մտքին Հարկը Եղեռնին	30	»
Հայկ. Զարդերու Փատաթուղթերը Ա. Հատոր	60	»
Էնվէր, Թալէաթ, Ճէմալ և Շէրլօք Հոլմս	75	»
Լեբան Ոգին	75	»
Պատմութիւն Հայոց Պալատանեան	100	»
Հոգիի Ասուսններ	15	»
Երազան	20	»
Երգարան	40	»
Պրանսերէն Զրուցատրութիւն	30	»
Անգլիերէն	30	»
Ձերմամիդութենէ չի վարակուելու համար	20	»
Բիւլվէրնի ուղեւորութիւնը լուսնի շուրջ	40	»
Փիլիսոփային աշակերտը	50	»
Բնտանեկան գաղանիքներ 3 հատոր	70	»
Ուղեցոյց ընդհ. երջանկութեան	50	»

ԳԻՆ 25 ՂՐԺ.

12053